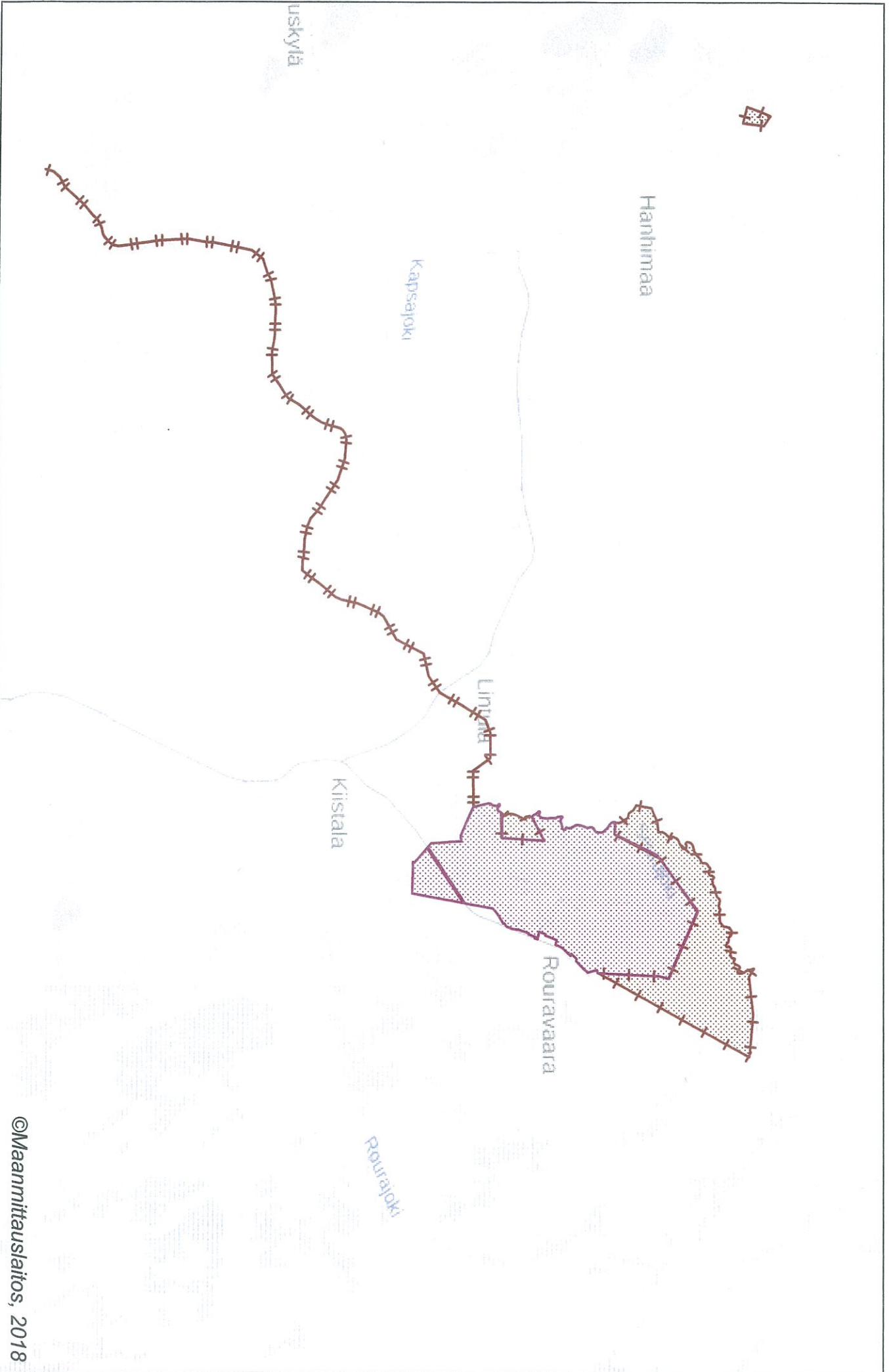

Suurikuusikko

1:100 000

LAPIN LIITTO

LAUSUNTO

28.11.2017

37/10.00.00/2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 31.10.2017 (KL2017:0002)

Lausunto kaivoksen apualueen perustamisesta Kittilän kaivoksen Suurikuusikon kaivospiirin alueelta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle

Agnico Eagle Finland Oy hakee kaivoslain 34 §:n mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle putkilinjaukselle Kittilän kaivoksen Suurikuusikon kaivospiirin alueelta Loukisen Sotkajokisuun alapuolelle. Yhtiö hakee myös rajoitettua käyttöoikeutta putkilinjakuksen ja tukitiedoston alle jääville maa- ja vesialueille. Putken käyttöönoton jälkeen yhtiön tarkoituksena on purkaa käsitellyt jätevetensä uuteen purkupaikkaan.

Voimassa olevassa Tunturi-Lapin maakuntakaavassa Suurikuusikon kaivosalue on osoitettu kaivosalueena (EK 1906). Kaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 23.6.2010 ja se on saanut lainvoiman 16.5.2012. Purkuputkilinjaus sijoittuu pohjoisosastaan samaiselle kaivosalueelle ja muutoin maa- ja metsätalousalueelle. Purkuputkilinjaus risteää moottorikelkkailureitin, kantatien (kt) ja sähkölinjan (Z) kanssa. Linjaus sijoittuu noin kilometrin etäisyydelle kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeästä kohteesta Lintulan kylä (ma 5929) ja runsaan kilometrin etäisyydelle maaseudun kehittämisen kohdealueesta (mk 8016).

Kaivoksen NP-varastointikapasiteetin sekä rikastamon tuotantomäärän kasvattamista käsittelevän YVA –menettelyn yhteydessä laadittiin maankäyttöselvitys sekä pidettiin neuvottelut (8.9.2014 ja 11.1.2017) Kittilän kunnan, Lapin liiton ja Lapin ELY-keskuksen kanssa.

Lausuntonaan Lapin liiton virasto toteaa, että laaditussa *Suurikuusikon kaivoksen laajennuksen maankäyttöselvityksessä* (5.5.2017) on riittävästi selvitetty kaivostoiminnan suhdetta muuhun alu-eidenkäyttöön. Esitetty hanke tukee maakunnan tavoitteita eikä vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista.

LAPIN LIITTO

Mika Riipi
maakuntajohtaja

Riitta Lönnström
suunnittelujohtaja

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

LAUSUNTO

1

30.11.2017

Dnro 573 /2017

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto, KL2017:0002

Viite: Lausuntopyyntöne 31.10.2017

KITTILÄN KULTAKAIVOKSEN KAIVOSLUPA PURKUPUTKELLE

Tukes pyytää Paliskuntain yhdistykseltä lausuntoa kaivoslain (621/2011) 34 § mukaisesta luvasta kaivoksen apualueen perustamiseksi putkilinjaukselle Kittilän kaivokselta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle. Samalla haetaan rajoitettua käyttöoikeutta putkilinjan ja tarvittavan huoltotiestön alle jääville maa- ja vesialueille. Apu-alueen pinta-ala on 58,32 ha ja purkuputken pituus 19,44 km.

Purkuputki rakennetaan maan alle, routasyvyyden alapuolelle. Putkea pitkin on tarkoitus purkaa kaivoksen käsitellyt jätevedet (prosessi- ja maanalaisen kaivoksen kuivatusvedet) uuteen purkupaikkaan. Nykyisin käsitellyt jätevedet johdetaan pintavalutuskenttien kautta Seurujokeen, mikä on aiheuttanut typpi- ja sulfaattipitoisuuksien kasvua joessa. Uusi purkupaikka on suuremmassa joessa, jonka ei oleteta olevan yhtä herkkä haittavaikutuksille. Yhtiöllä on käynnissä ympäristönsuojelu- (527/2014) ja vesilain (587/2011) mukaiset lupamenettelyt purkuputken rakentamiseksi ja käsiteltyjen jätevesien johtamiseksi sekä Natura-arviointi vaikutuksista Ounasjoen suojeluperusteisiin. Purkuputken YVA-menettely valmistui 2017.

Suunnittelualue sijoittuu Kuivasalmen paliskunnan alueelle, joka sijaitsee poronhoitolain (PHL 848/1990) määrittelemällä erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Kuivasalmen paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 6 000. Osakkaita paliskunnassa on 145. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja poron vapaaseen laiduntamiseen.

Poronhoitoa turvaava lainsäädäntö

Poronhoitolaki on erityislaki, joka turvaa poroelinkeinin asemaa ja alueidenkäytöllisiä edellytyksiä. Poronhoidon kannattavuus perustuu porojen vapaaseen laidunnusoikeuteen (PHL 3 §). Poronhoitolaisissa (53 §) säädetään myös valtion viranomaisen neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä. Osa (25,24 ha) hakemuksen kohteena olevasta alueesta on valtion maata.

Kaivoslain mukaan lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä paliskunnan kanssa luvamukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle. Lupaviranomaisen on kaivosluvassa annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Myös poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella on annettava erilliset määräykset. Aikaisemmin kaivosviranomaisen ei ole antanut poronhoidon turvaamiseen liittyviä määräyksiä Kittilän kaivoksen osalta.

Alueella on voimassa Tunturi-Lapin maakuntakaava. Kaavan yleismääräyksissä todetaan: ”Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.” Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan (32 §) viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset

YVA-menettelyssä ei arvioitu purkupuutken vaikutuksia poronhoidolle. Sen aiheuttamia haittoja ei tarkasti voi vielä sanoa. Maan alle kaivettavalla purkupuutkijäljällä itsellään ei liene suuria vaikutuksia, koska putkesta ei synny estevaikutusta poroille ja poronhoitajille. Mikäli putkijäljällä on myönteinen vaikutus vedenlaatuun Seurujoessa, on se potentiaalisesti hyvä asia poronhoidon näkökulmasta, olettaen kuitenkin, että Loukisen vedenlaatuun ei aiheudu vaikutuksia.

Suurin haitta aiheutuu rakennettavasta huoltotiestä. Tie vie jonkin verran paliskunnan laidunpinta-alaa ja jos tietä pidetään talvella auki, voi se syvän lumen aikana houkuttaa poroja kulkemaan ”väärin suuntiin”. Mikäli tie on yleisessä käytössä, aiheuttaa se häiriötä porojen laidunalueilla (esim. metsästäjät) ja voi johtaa laidunten heikkenemiseen vaikkapa metsänhakkuiden kautta. Kaivosyhtiö arvelee, että tie olisi positiivinen asia poronhoidolle, sillä ”poromiesten kulkuyhteydet porolaitumille parantuvat”. Poronhoitajat eivät tarvitse uusia teitä alueelle, sillä he pääsevät vapaasti kulkemaan maastossa muutenkin maastoliikenneläin ja poronhoitolain mukaisesti. Lähtökohtaisesti teistä aiheutuu aina haittaa, kuten edellä kerrotaan. Kaivosyhtiö pyytää huomioimaan, että heillä on paliskunnan kanssa sopimus haittakorvauksista. Kuivasalmen poroisännän mukaan sopimus tulee uusiksi, kun yhtiö laajentaa ja muuttaa toimintaansa ja hän on esittänyt yhtiölle neuvotteluiden aloittamista asiasta.

Kaivosluvan harkinnassa ja yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien määräysten antamisessa huomioon otettavat seikat

Kittilän kaivoksen toiminta aiheuttaa haittaa Kuivasalmen paliskunnan poronhoidolle. Haittoja on todettu muun muassa kaivoksen YVA-menettelyiden asiakirjoissa.

Yksilöidyt vaatimukset:

1. Asiattomien liikenne huoltotiellä

Huoltotiestä aiheuttaa rauhattomuutta alueella. Muiden kuin maanomistajien, huoltotoimia tekevien ja poronhoitajien asiaton liikkuminen huoltoteillä tulee estää. Poronhoitajilla voi olla tarvetta liikkua tiestöllä, mikäli poroja kulkee väärin paikkoihin tai poroille tapahtuu onnettomuuksia. Heille tulee siksi taata tämän uuden, kaivosyhtiön tarvitseman, tiestön käyttö.

2. Haittojen kompensoiminen paliskunnalle: Sopimuksen uudistaminen

Hankkeen laajeneminen ja muuttuminen voi aiheuttaa poronhoitajille ylimääräistä työtä tai edellyttää paliskunnalta muille tahoille aiheutuvien haittojen estämistä, mikäli porot kulkevat talvellakin avoinna olevia teitä pitkin väärin paikkoihin. Ylimääräinen työ ja muut haitat tulee korvata paliskunnalle. Paliskunnan mukaan kaivostoiminnan aiheuttamien haittojen korvauksia on muutenkin tarvetta tarkistaa. Paliskunnan ja kaivosyhtiön välisen sopimuksen uudistamisesta tulee varmistua ennen uusien lupien myöntämistä yhtiölle.

3. Viranomaisen käymät neuvottelut

Poronhoitolaki ja kaivoslaki edellyttävät neuvotteluita paliskunnan kanssa ennen luvan myöntämistä ja määräysten antamista. Se, että hankkeesta on käyty YVA-menettelyn aikana neuvottelut, ei täytä kaivoslain mukaista neuvotteluelvoitetta, sillä tilanne on voinut muuttua. Purkuputki ei ollut YVA:ssa sen alusta saakka. Mikäli paliskunta ja kaivosyhtiö eivät pääse uusista korvauksista keskenään sopimukseen, tulee viranomaisen järjestää neuvottelut. Asiaa tulee tiedustella Kuivasalmen paliskunnalta.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao

18.01.2018 Asianro: 284/10.01.01/2017

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
kaivosasiat@tukes.fi

Viitteenne: Lupatunnus KL2017:0002

Asia: Kittilän kunnan lausunto Agnico Eagle Finland Oy:n kaivoslupahakemuksesta kaivoksen apualueen perustamisesta Kittilän kaivoksen Suurikuusikon kaivospiirin alueelta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle

Kittilän kunnanhallitus on käsitellyt asiaa kokouksessaan 16.1.2018 §:n 27 kohdalla ja päättänyt hyväksyä lausuntonaan Kemikaali- ja terveysturvavirastolle Agnico Eagle Finland Oy:n hakemukseen kaivoksen apualueen perustamisesta liitteenä olevan lausunnon (Liite 1).

KITTILÄN KUNNANHALLITUS

Kunnanjohtajan p.o.
Esa Mäkinen
Hallintojohtaja

Lauri Kurula
Tekninen johtaja

LIITTEET

1. Lausunto (hyväksytty Khall 16.1.2018 § 27)
2. Pöytäkirjanote Khall 16.1.2018 § 27

Asia: Agnico Eagle Finland Oy, Kaivoslupahakemus apualueen perustamiseksi Kittilän kaivospiirialueelta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle.

Agnico Eagle Finland Oy:n Kittilän kultakaivos on merkittävä taloudellinen toimija Kittilän kunnan alueella ja sillä on huomattava positiivinen vaikutus kunnan työllisyyteen ja elinkeinotoimintaan sekä alueen talouteen. Kaivosyhtiö on kasvattanut tuotantokapasiteettiä ja pyrkii kasvattamaan sitä edelleen. Nykyinen jätevesien käsittely ja jätevesien purkaminen Seurujokeen ei ole taloudellisesti eikä ympäristöllisesti kestävä ratkaisu tulevassa, eikä nykyisessäkään toimintatilanteessa. Kaivosyhtiö esittää kaivoksen jätevesien johtamista purkuputkea pitkin suurempaan vesistöön ratkaisuna kaivoksen tuotantokapasiteetin kasvattamisesta johtuviin lisääntyviin vesitase- ja jätevesiongelmiiin. Purkuputkiratkaisu poistaisi yhtiön mukaan Seurujokeen ja Loukisen yläosaan tulevan kuormituksen lähes kokonaan ja siten parantaisi näiden jokiosuuksien ekologista tilaa ja palauttaisi nämä vesialueet kalastus- ja virkistyskäyttöön.

Agnico Eagle Finland Oy onkin käynnistänyt lupaprosessin purkuputken rakentamiseksi. Nyt TUKES on pyytänyt Kittilän kunnalta lausuntoa kaivosyhtiön kaivoslupahakemukseen kaivoksen apualueen perustamiseksi purkuputkea varten.

Kittilän kunnanhallitus on tyytyväinen kaivosyhtiön hyvästä menestyksestä Kittilän kunnan alueella ja kaivostoiminnan ennustetusta jatkumisesta pitkälle tulevaisuuteen. Kunta pyrkii omalta osaltaan edesauttamaan Kittilän kaivoksen toimintaa yhtiön ympäristöllisesti, sosiaalisti ja taloudellisesti kestäväen toimintaperiaatteen mukaisesti.

Kittilän kunnanhallitus pitää Seurujoen ja Loukisen yläosan vesien ekologisen tilan parantamista erittäin myönteisenä pyrkimyksenä. Kittilän kunta näkee että esitetty jätevesien käsittely- ja purkuputkiratkaisu ei ole riittävän hyvin suunniteltu eikä sen ympäristövaikutuksia, erityisesti Loukisen ja Ounasjoen vesieliöstöön ole selvitetty riittävän hyvin (ks. Luonnonvarakeskuksen lausunto YVA:an). Purkuputki ei saa heikentää Ounasjoen Natura-alueen tilaa eikä vaarantaa Ounasjoen ja Loukisen vesistöjen kalakantoja eikä myöskään muun elinkeinotoiminnan toiminta- ja kehittämismahdollisuuksia Kittilän talousalueella. Merilohen palautuspyrkimykset Ounasjokeen

on turvattava ja varmistettava tutkimuksin ettei purkuputken aiheuttama vesistökuormitus (ravinnekuorma ja haitta-aineet) edes poikkeustilanteissa vaaranna merilohen elinolosuhteita Ounasjoen ja Loukisen vesistöissä. Merilohen palauttamisella Ounasjokeen olisi suuri positiivinen vaikutus sekä paikalliselle väestölle että Kittilän matkailulle. Ounasjoki kuuluu myös kansallisen kalatiestrategian kärkikohteisiin.

Jätevesien, erityisesti kaivoksen kuivatusvesien puhdistukselle ei ole esitetty riittävästi varsinaisia puhdistusmenetelmiä, vaan nämä kuivatusvedet halutaan laskea suunnitelman mukaan lähes puhdistamattomina Loukisen alaosaan ja edelleen Ounasjokeen.

Purkupaikalle ja purkuputken linjaukselle ei ole esitetty varsinaisia vaihtoehtoja vuoden 2017 alussa lausuntokierroksella olleessa Ympäristövaikutuksen arvioinnissa, missä ko. purkuputkilinjaus oli esitetty ympäristövaikutusten lievennysvaihtoehtona. Siten hakemuksen purkuputkiesitystä ei voi hyväksyä ilman perusteellista vaihtoehtojen vertailua.

YVA:n arviointiselostuksen liitteessä on lyhyesti kuvattu myös purkuputkilinjausvaihtoehto, jossa purkupaikka olisi Ounasjoessa Loukisen suun alapuolella. Tämän ja nyt esitetyn Loukiseen purkavan putken vertailu on hyvin niukka ja Ounasjokeen purkava vaihtoehto on jätetty pois ilmeisesti kustannusperustein. Toisaalta lyhyessä vertailussa esitetään myös että purkupaikan luvittaminen suoraan Ounasjokeen voisi olla hankalaa Natura-alueen vuoksi, mutta kuitenkin esitetään että kuormitus Ounasjokeen on sama kummassakin purkupaikkavaihtoehdossa. Siten Ounasjoen Natura-aluetta täytyy tarkastella aivan yhtä perusteellisesti myös tässä esitetystä purkuputkilinjauksessa.

Kittilän kunta katsoo että kaivoksen apualueen kaivoslupahakemus liitteineen ei anna riittävästi tietoa hankkeen ympäristövaikutuksista erityisesti Ounasjoen ja Loukisen vesistöihin ja niiden kalakantoihin tai merilohen palautusedellytyksiin. Vesistöalueet kattavat hyvän laajat jokialueet, joilla on suuri merkitys Kittilän kunnan asukkaille sekä Kittilän matkailulle ja matkailuelinkeinon tulevalle kehitykselle. Erityisesti kesämatkailussa Ounasjoen ja Loukisen vesistöjen virkistyskäyttö ja näiden vesistöjen tarjoamat kalastusmahdollisuudet ovat matkailun kehittämisen ydintä. Kaivoslain 48 § toisen momentin mukaan ”lupaa ei saa myöntää, jos kaivos aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutusta voida

lupamääräyksin poistaa.” Nykyisten selvitysten perusteella ei voida päätellä ettei esitetyllä purkuputkella näitä vaikutuksia olisi.

Yksityiskohtaisempia huomioita ja huomautuksia on esitetty alla.

1. Kaivoksen jätevesien, erityisesti kuivatusvesien puhdistusmenetelmiä tulee kehittää ja tehostaa edelleen aktiivisesti ja puhdistusmenetelmien kehittämistä on liitettävä suunnitelma lupahakemukseen. Jätevesienjohtaminen purkuputki ei saa jäädä ainoaksi kuivatusvesien puhdistusmenetelmäksi.
2. Maan-alaisen kaivoksen edetessä syvemmälle kuivatusvesien määrä ja laatu voi muuttua merkittävästi. Kaivoksen kuivatusvesien määrien ja laadun ennustamisessa on esitetyn kuivatusselvityksen mukaan runsaasti epävarmuustekijöitä ja käytetyn mallinnuksen on esitetty aliarvioivan haitta-aineiden kuten kloorin, arseenin, antimoinin, bariumin ja nikkelin kuormaa kuivatusvesissä. Lupahakemuksessa pitää esittää suunnitelma miten kaivosvesiä puhdistetaan, jos niiden määrä lisääntyy tai laatu heikkenee huomattavasti arvioiduista.
3. Häiriö- ja poikkeustilanteena YVAssa ja Natura-arviossa on esitetty patomurtuma. Todennäköisempiä häiriötilanteena ovat poikkeusjuoksutukset, sillä kaivoksen kuivatusvesien määrien ja laadun ennustamisessa on runsaasti epävarmuustekijöitä. Myöskään sulfaatinpoistolaitoksen toimintakatkoksia tai -häiriöitä ei ole huomioitu. Mahdollisten, purkuputkea pitkin tapahtuvien, luparajat ylittävien poikkeusjuoksutusten vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi hakemuksessa, YVAssa tai Ounasjoen Natura-arvioinnissa.
4. Lupahakemuksessa ja sen liitteenä olevassa ympäristövaikutusten arvioinnissa ei ole riittävästi arvioitu kuormitushuippujen ja poikkeustilanteiden vaikutuksia kaivoksen jätevesien laatuun ja määrään sekä niiden ympäristövaikutuksiin.
5. Ounasjoen kokonaiskuormitusta ja sen vaikutuksia Loukisen alapuolella ei ole arvioitu riittävästi. Ounasjoen yhtenäistarkkailun 2016 raportissa on päädytty Ounasjoen osalta minimiravinnetarkastelussa toiseen tulokseen kuin kaivoksen rikastamon syötemäärä sekä NP rikastushiekan varastointikapasiteetin YVAssa (sisältää myös purkuputken). Ounasjoen

yhtenäistarkkailun mukaan Ounasjoki olisi pääsääntöisesti typpirajoitteinen. Toisaalta myös typpipitoisuudet Ounasjoessa ovat vuosina 2014-2016 olleet korkeammat kuin YVA:ssa on esitetty aikaisempien vuosien perusteella. Tämä voi viitata siihen että joen typpikuormitus on kaiken kaikkiaan nousussa. Tällöin kaivoksen typpipäästöjen lisäyksen vaikutus Ounasjoen rehevöitymiseen voi olla suurempi kuin kaivoksen kapasiteetin lisäyksen YVAssa sekä Ounasjoen Natura-arvioinnissa ja Natura-arvioinnin täydennyksessä esitetään. Kaiken kaikkiaan Ounasjoen typpikuormitusta tulisi kaikkien toimijoiden, myös metsätalouden, kohdalla pyrkiä vähentämään. Ounasjoen tila arvioidaan vasta Tapionkylässä. Tämä ei ole hyvä ratkaisu, vaan Ounasjoen tila täytyisi arvioida myös Kittilän kylän ja Kaukosen kohdalla.

- a. Erityisesti lisääntyvän typpikuorman vaikutus joen rehevöitymiseen on arvioitu puutteellisesti. Mahdollinen muualta tuleva fosforikuormitus voi aiheuttaa voimakkaan rehevöitymisen Ounasjoessa Loukisen suun alapuolella, jossa veden typpipitoisuudet ovat niin korkeita että fosfori on selvä rajoittava ravinne. Kaikki Ounasjoen vesistöön purkavat yhdyskuntajätevedenpuhdistamot ja niiden häiriötilanteet pitäisi huomioida yhdysvaikutuksia arvioitaessa.
 - b. Myös mahdollisten muiden jo olemassa olevien ja tulevien raskasmetallipäästöjä aiheuttavien päästölähteiden kokonaisvaikutus Ounasjoen ja edelleen Kemijoen alaosan vesistöön tulisi arvioida lupaa käsiteltäessä. Pahtavuoman ja Saattoporan lopetettujen kaivosten päästöjä ei ole huomioitu.
6. Ounasjoen tulvien vaikutusta ei ole huomioitu purkuputkisuunnitelmissa ja sen ympäristövaikutusten arvioinnissa.
 7. Esitetyn purkupaikan alapuolella Loukisjoessa virtaama on melko hidasta. Erityisesti joen alin 4 km virtaa alavan alueen läpi, joka on Ounasjoen tulvavaara-alue. Loukisen suun alueelle ja sen yläpuolella suurtulvan yhteydessä voi muodostua suuri seisovan veden tulva-allas kattaen alimman 4 km Loukisjoesta. Tulvan aikana Loukisjoessa virtaavat haitta-aineet saattavat laskeutua tulva-altaan alueelle erityisesti suolaisen ja haitta-aineita sisältävän veden kerrostuessa tulva-altaan pohjaan aiheuttaen alueelle pilaantumisvaaran

tulvaveden alle jääville maa-alueille. Purkuputkea tulisi siksi jatkaa Ounasjokeen saakka, ja purkupaikka sijoittaa Loukisen suun ja tulva-allasalueen alapuolella, jotta taataan purkuvesien tehokas sekoittuminen ja laimeneminen myös tulvatilanteissa.

8. Purkuvesien laimeneminen ja sekoittuminen Ounasjokeen on järjestettävä niin, ettei purkupiste muodosta myöskään poikkeusoloissa (lupaehtoja suuremmat päästöt ja kuormitukset) vaellusestettä Ounasjoen ja Loukisen vaelluskaloille. Ympäristöllisesti Sotkajoensuuta Loukisessa todennäköisesti parempi purkupaikka olisi Ounasjoessa Loukisen suun alapuolella. Purkuvesien ympäristövaikutusten lieventämiseksi Ounasjoessa tulisi purkupisteeseen rakentaa erillinen sekoittumis- ja laimenemiskanava, johon johdetaan riittävä määrä puhdasta Ounasjoen vettä ja jossa purkuvedet laimenevat reilusti ennen niiden laskua varsinaiseen Ounasjokeen.
9. Muut mahdolliset tulevat kaivoshankkeet lähialueella on lueteltu, mutta niiden mahdollisia toiminnan aikaisia päästöä ei ole huomioitu. Purkuputkesta ja sen lisäksi vaadittavista puhdistusmenetelmistä päätettäessä pitäisi huomioida myös tulevat kaivoshankkeet ja niiden tuleva yhdenmukainen kohtelu kaivoslupia ja vesitalouslupia myönnettäessä. Jos kaikille tuleville hankkeille myönnetään lupa vastaaviin purkuputkiratkaisuihin ilman varsinaisia kuivatusvesien puhdistusvaatimuksia, Ounasjoen kokonaiskuormitus voi hyvinkin saavuttaa sellaiset mittasuhteet että Ounasjoen Natura-alueita heikennetään merkittävästi ja eliöstöä, mm. vaeltavien lohikalojen olemassa olevia ja tulevia populaatioita vaarannetaan.
10. Jätevesien purkupisteen vaikutuksia vaelluskaloihin ei ole selvitetty riittävästi (ks. Luonnonvarakeskuksen lausunto YVA:an). Purkupiste voi muodostaa vaellusesteen kaloille ja siten vaarantaa koko Loukisen valuma-alueen vaelluskalakannat. Purkuputken vaikutuksista vaelluskaloihin tulisi selvittää tutkimuksilla, joissa testataan kaivoksen purkuvesien haittavaikutuksia alueen kaloihin (taimen, harjus, ahven, made sekä lohi mahdollisena paluulajina); niiden terveyteen, lisääntymiseen ja vaelluskäyttäytymiseen. Myös purkupisteen rakennevaihtoehdoista (esim. pistemäinen purkupaikka vs. diffuusioputki vs. leimenemis-/sekoittumiskanava) tuli saada näkemykset vaelluskalojen käyttäytymiseen perehtyneiltä tutkijoilta ja muilta asiantuntijoilta.

11. Purkuputken sekä ravinne- ja metallipäästöjen vaikutukset Ounasjoen lohen palautusmahdollisuuksiin on arvioitava perusteellisesti. Ympäristövaikutuksen arvioinneissa ja Natura-arvioinneissa vain taimenen lisääntymistulosta on arvioitu. Jos lohi saataisiin palautettua Ounasjokeen, sillä olisi erittäin suuri positiivinen vaikutus sekä paikallisille asukkaille, että koko Kittilän alueen kesämatkailulle. Jos kaivoksen purkuputkihanke esitetyn kaltaisena vaarantaa lohen palautusmahdollisuuden Ounasjokeen, ei sitä voi pitää hyväksyttävänä. Siksi päästöjen ja kuormituksen vaikutukset lohen vaellusnousuun, lisääntymiseen ja poikasten selviämiseen on selvítettävä erikseen.
12. Loukisen alaosa ja Ounasjoki Loukisen suun ylä- ja alapuolelta pitäisi lisätä jo ennen mahdollisen purkuputken rakentamista vesistötarkkailun piiriin vesikemian, piilevien, pohjaeläinten, vesikasvillisuuden sekä kalaston osalta.
13. Jätevesipäästöjen lisääntyessä ja päästöjen siirtyessä Loukisen alaosaan ja Ounasjokeen, myös Ounasjoen kalastus- ja jakokunnat sekä muuta vesialueiden käyttäjät olisi otettava mukaan kaivoksen yhteistyöryhmän toimintaan ja ympäristövaikutusten arviointiin ja niiden ehkäisytoimien suunnitteluun.
14. Pintavesien päätyminen maanalaiseen kaivokseen pitäisi selvittää tarkemmin, erityisesti maanalaisen kaivoksen laajentuessa.
15. Purkuputken jättäminen paikoilleen käytön loputtua ei ole kestävä ratkaisu, vaan purkuputki pitää poistaa kaivoksen sulkemisen yhteydessä.
16. Pintavalutuskentät esitetään poistettavan käytöstä purkuputken käyttöönoton yhteydessä. Pintavalutuskenttien käytöstä poiston jälkeisistä päästöistä ei ole esitetty arviota, eikä pintavalutuskenttien ennallistamissuunnitelmaa ole esitetty. Ne on esitettävä ennen purkuputken lupapäätöksiä.
17. Purkuputken lieventävä vaikutus Seurujokeen on ehkä yliarvioitu. Pintavalutuskentät tullevat tulevaisuudessa vapauttamaan ravinteita ja haitta-aineita. Kaivoksen toimintojen

ja rikastushiekka-altaiden suotovesien valuma ja etenkin pölylaskeuma saattavat erityisesti NP4 altaan valmistuttua lisääntyä ja kuormittaa Seurujokea.

Yhteenvetona Kittilän kunnanhallitus toteaa, että

Esitettyjä päästöjä purkuputkea pitkin Loukisen alaosaan ja edelleen Ounasjokeen ei voi hyväksyä esitetyllä tavalla kaivoksen tuotannon kasvattamiseksi.

Kaivoksen tuotantokapasiteetin nostamista täytyy tarvittaessa siirtää kunnes kaivoksen kuivatusvesille on suunniteltu riittävät puhdistusmenetelmät ja -laitteistot ja kaivoksella on riittävät varautumissuunnitelmat ja veden varastointikapasiteetit myös poikkeusjuokсутusta vaativien tilanteiden varalle. Pahimmillaan arvioitua huomattavasti suuremmat kuormitukset voivat aiheuttaa merkittäviä haitallisia päästöjä Ounasjoen Natura-alueelle, jos kaivoksella ei ole käytettävissä riittävää kaivoksen määrältään ja laadultaan vaikeasti ennustettavien kuivatusvesien puhdistus- ja varastointikapasiteettia.

Jonkinlainen purkuputkiratkaisu voi ehkä olla hyväksyttävä, mutta samalla on vaadittava kaivoksen kuivatusvesille käytettäväksi myös muita puhdistusmenetelmiä ennen jätevesien purkamista Loukiseen tai suoraan Ounasjokeen. Puhdistusmenetelmien kehittämisestä ja käyttöönotosta on esitettävä suunnitelma ennen purkuputken rakentamista. Lisäksi vesien varastointikapasiteettia pitää pikaisesti kasvattaa kaivosalueella. Myös purkuputkiratkaisun ympäristövaikutukset on selvitettävä perusteellisemmin ja erityisesti purettavien vesien määrän ja laadun mahdollinen poikkeaminen arvioidusta (sulfaatinpoistolaitoksen häiriötilanteet, kuivatusvesien ennakoitua suuremmat määrät, haitta-aineiden odotettua korkeammat pitoisuudet yms.) tulee ottaa huomioon ympäristövaikutusten arvioinnissa. Purkuputkilinjauksesta on tehtävä perusteellisempi ympäristövaikutus- ja kustannusvertailu sellaisen linjausvaihtoehdon kanssa, jossa purkupaikka tulee Ounasjokeen niin, että purkuvedet laimennetaan erillisessä kanavassa ennen niiden johtamista varsinaiseen Ounasjokeen. Purettavien vesien pitoisuuksille on määrättävä tiukat luparajat, joiden ylitys on estettävä tarvittaessa kaivoksen tuotantokapasiteettia rajoittamalla. Luparajat on asetettava sellaisiksi, että kaivoksen vaikutukset Loukisessa ja Ounasjoessa jäävät huomattavasti vähäisemmiksi kuin Seurujoessa tällä hetkellä.

Lausunto Tukesille Agnico Eagle Finland Oy:n kaivoslupahakemuksesta kaivoksen apualueen perustamisesta Kittilän kaivoksen Suurikuusikon kaivospiirin alueelta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle

284/10.01.01/2017

Khall 09.01.2018 § 18

Agnico Eagle Finland Oy on hakenut kaivoslain 34 §:n mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle putkilinjaukselle Kittilän kaivoksen Suurikuusikon kaivospiirin (KaivNro 5965) alueelta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle.

Yhtiö on hakenut myös rajoitettua käyttöoikeutta putkilinjauksen ja tukitiestön alle jääville maa- ja vesialueille. Rajoitettua käyttöoikeutta haetaan siirtolinjan ja tarvittavan huoltotiestön rakentamiselle, putken asentamiselle sekä vesien johtamiselle putken kautta uuteen purkupaikkaan.

Yhtiö hakee lisäksi kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa putken rakennustöiden aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Yhtiö esittää hakemuksessaan, ettei apualueen osalta sovellettaisi kaivoslain 12 luvun 121 §:ää kaivosturvallisuusluvan tarpeesta tai 130 §:ää kaivosturvallisuusluvan muuttamisesta.

Apualueen pinta-ala on 58,32 ha ja apualueelle sijoitettavan purkuputken pituus on yhteensä 19 440 m.

Purkuputken linjalla on kolme vesistön alitusta; Seurujoki, Aatasenoja ja Kapsajoki ja yksi tien alitus (Lintula-Hanhimaa 9554) Lintulan kylän eteläpuolella.

Putkilinja kulkee Suokuporan sekä Kapsajoen pohjavesialueiden läpi. Kapsajoen pohjavesialue on Levin osayleiskaavassa merkitty merkinnällä pv. Pohjavesialueet on luokiteltu vanhan pohjavesiluokituksen mukaisesti muuksi pohjavesialueeksi (luokka III).

Purkuputkilinjalla kaivoalueelta Loukisen pääuomaan ei ole oikeusvaikutteista yleis- tai asemakaavaa. Putkilinja ohittaa Hanhimaa-Lintula osayleiskaava-alueen eteläpuolelta. Loukisen alaosalla Kapsajoen yhtymäkohdasta Sotkajoen yhtymäkohtaan putkilinja sijoittuu Levin ympäristön osayleiskaava-alueella, osa-alueet 1 ja 2, joissa alue on määritelty maa- ja metsätalousalueeksi (M).

Hakija arvioi, että purkuputken rakentamiselle ei ole maankäyttö- ja rakennuslain mukaista estettä.

Yhtiö on käynnistänyt ympäristösuojelu ja vesilain mukaisen lupamennettelyn purkuputken rakentamiseksi ja käsiteltyjen jätevesien johtamiseksi jatkossa Loukiseen.

Kunnanhallitus	§ 18	09.01.2018
Kunnanhallitus	§ 27	16.01.2018

Hakijan mukaan purkuputken rakentamisen vaikutukset putkilinjauksen kasvillisuuteen ja eläimistöön arvioitiin YVA-menettelyn yhteydessä. Luonnon monimuotoisuuden kannalta huomioitavista kohteista linjauksen alle jää uhanalaisia ja silmälläpidettäviä luontotyypejä sekä suojellun lapinleikin esiintymä. Yhtiö on käynnistänyt luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen lupamenettelyn havaittujen lapinleikkiesiintymien hävittämiseksi.

Purkuputken sulkemistoimenpiteet ajoittuvat aikaisintaan vuoden 2037 jälkeiseen aikaan, kun kaivostoiminta Kittilän kaivoksella päättyy. Purkuputken sulkemistoimenpiteet voidaan toteuttaa, kun kaivannaisjätteiden läjitysalueiden suotovesien passiivinen hallinta on saatu varmistettua, eikä tarvetta aktiiviselle vesien hallinnalle enää ole.

Apualuehakemus sijoittuu erityiseen poronhoitoalueeseen kuuluvalla Kuivasalmen paliskunnan alueelle.

Hakemuksen mukaan hankkeesta on järjestetty poronhoitolain mukainen neuvottelu Kuivasalmen paliskunnan edustajien kanssa YVA-menettelyn yhteydessä. Purkuputkihanke on koettu kannatettavaksi hankkeeksi.

Hakemukseen sisältyy liite 5 kaivosyhtiön selvitys yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi.

Yhtiö esittää purkuputken jälkitoimenpiteitä varten kaivoslain mukaisesti vakuuden suuruudeksi 250 000 € ja vakuuden lajiksi omavelkaista pankkitakausta.

Jälkihoitotoimenpiteinä on purkuputken näkyvien osien purku. Putki on tarkoitus jättää maaperään. Yhtiön mukaan putkilinjan poisto aiheuttaisi suurempia vahinkoja luontoon kuin sen jättäminen paikalleen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt hakemuksesta lausunnot Kittilän kunnalta, Lapin ELY-keskukselta, Lapin liitolta, Kuivasalmen paliskunnalta, Paliskuntain yhdistykseltä ja tarvittaessa muussa lainsäädännössä mainituilta tahoilta.

Kittilän kunnanhallitus on kokouksessaan 24.1.2017 § 19 käsitellyt lausuntoa Agnico Eagle Finland Oy:n YVA -selostuksesta koskien rikastamon syötemäärän ja rikastushiekan varastointikapasiteetin kasvattamista.

Purkuputken rakentaminen Loukisen alajuoksulle on ollut esillä yhtenä vesistövaikutusten lievennyskeinona prosessi- ja kuivatusvesien johtamisessa.

Kunnanhallitus päätti lausunnossaan esittää, että riskien minimoimiseksi tulisi selvittää teoreettisena vaihtoehtona jätevesien johtaminen purkuputkella suoraan Ounasjokeen.

Kunnanhallitus	§ 18	09.01.2018
Kunnanhallitus	§ 27	16.01.2018

Esityslistan liitteenä esitys Kittilän kunnan lausunnoksi Agnico Eagle Finland Oy:n hakemuksesta kaivoksen apualueen perustamisesta Kittilän kaivoksen Suurikuusikon kaivospiirin alueelta Loukisen pää-uomaan Sotkajokisuun alapuolelle.

Vs. kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus päättää hyväksyä lausuntonaan Kemikaali - ja turvallisuusvirastolle Agnico Eagle Finland Oy:n hakemukseen kaivoksen apualueen perustamisesta liitteenä olevan, 9.1.2018 päivätyn lausuntoesityksen.

Kunnanhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Päätös:

Ympäristösihteeri Piippa Wäli oli paikalla selostamassa asiaa.

Asia päätettiin palauttaa valmisteluun ja käsitellä 16.1.2018 pidettävässä kokouksessa.

Khall 16.01.2018 § 27

Vs. kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus päättää hyväksyä lausuntonaan Kemikaali- ja turvallisuusvirastolle Agnico Eagle Finland Oy:n hakemukseen kaivoksen apualueen perustamisesta liitteenä olevan 9.1.2018 päivätyn lausuntoesityksen.

Kunnanhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Päätös:

Asia käsiteltiin kokouksessa toisena asiana.

Ympäristösihteeri Piippa Wäli oli paikalla selostamassa asiaa.

Puheenjohtajana toiminut Tarmo Salonen esitti jäsenten Sakari Kautto ja Vuokko Mäntymaa kannattamana, että lausunnon viimeinen kappale, että rakennustöitä ei saa aloittaa mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, poistetaan.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu vs. kunnanjohtajan esityksestä poikkeava esitys, joten asia on ratkaistava äänestämällä.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen:

Ne, jotka ovat vs. kunnanjohtajan esityksen kannalla, äänestävät "jaa".

Kunnanhallitus

§ 18

09.01.2018

Kunnanhallitus

§ 27

16.01.2018

Jos ei voittaa, on Tarmo Salosen esitys tullut kunnanhallituksen päätökseksi

Kunnanhallitus hyväksyi puheenjohtajan äänestysesityksen.

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin kaksi (2) jaa-ääntä ja kuusi (6) ei-ääntä, yksi oli poissa.

Jaa-ääniä antoivat Tuula Mertaniemi ja Ahti Ovaskainen.
Ei-ääniä antoivat Raili Fagerholm, Sakari Kautto, Vilho Molkoselkä, Vuokko Mäntymaa, Susanna Kantola ja Tarmo Salonen. Poissa oli Merja Korva.

Puheenjohtaja totesi Tarmo Salosen esityksen tulleen kunnanhallituksen päätökseksi.

Otteen oikeaksi todistaa:

Kittilässä 18.1.2018

Teija Toivola-Huttunen
Toimistovirkailija

Liitteet

- Liite 1 Khall 9.1.2017 lausuntoesitys - Agnico Eagle Finland Oy, Kaivoslupahakemus apualueen perustamiseksi Kittilän kaivospiirialueelta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle
- Liite 2 Khall 16.1.2018 § 27 LAUSUNTO - Agnico Eagle Finland Oy, Kaivoslupahakemus apualueen perustamiseksi Kittilän kaivospiirialueelta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle

Liitettä nro 1 (lausuntoesitys) ei liitetä otteeseen.

13.12.2017

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Lausuntopyyntönnne 31.10.2017

Kaivoslupahakemus KL2017:0002 Agnico Eagle Finland Oy, Kittilä

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (10.6.2011/621) 37§:n nojalla Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (Lapin ELY-keskus) lausuntoa Agnico Eagle Finland Oy:n kaivoslupahakemuksesta. Tukes myönsi ELY-keskuksen lausunnonle jatkoaikaa 14.12 asti.

Kaivosyhtiö hakee kaivoslain 34§:n mukaista lupaa kaivoksen apualueen perustamiseksi suunnitellulle putkilinjaukselle Kittilän kaivoksen Suurikuusikon kaivospiirin (KaivNro 5965) alueelta Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle. Apualueelle sijoitettavan purkuputken pituus on yhteensä 19 440 m. Purkuputken käyttöönoton jälkeen yhtiön tarkoituksena on purkaa käsitellyt jätevedet uuteen purkupaikkaan Loukiseen. Yhtiö hakee myös rajoitettua käyttöoikeutta putkilinjan ja tukitietön alle jääville maa- ja vesialueille.

Haetun apualueen pinta-ala on yhteensä 58,32 ha ja se kohdistuu Kittilän kunnan alueelle yhteensä 24 tilalle. Purkuputken pää sijoittuu Loukisessa Sirkka-Könkään osakaskunnan hallinnoimalle vesialueelle.

ELY-keskus on tutustunut kyseiseen kaivoslupahakemukseen ja toteaa seuraavaa:

Hankealueella ei sijaitse luonnonsuojelu- tai suojeluohjelma-alueita. Hankealueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita tai valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä eikä tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) nojalla rauhoitettuja kohteita.

Hankkeella on vaikutuksia Ounasjoen vesistöön, joka on Natura 2000- aluetta (FI1301318, SAC). Agnico Eagle Finland Oy on toimittanut 3.11.2016 ELY-keskukseen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen natura-arvioinnin Kittilän kultakaivoksen NP-rikastushiekan varastointi-kapasiteetin sekä rikastamon tuotantomäärän kasvattamiseen liittyen. ELY-keskus antoi 3.3.2017 lausunnon Natura-arvioinnista ja pyysi yhtiötä

13.12.2017

täydentämään arviointia. Pöyry Finland Oy on toimittanut täydennetyn arvioinnin 24.4.2017. Täydennyksen jälkeen ELY-keskus piti arviointia riittävänä (LAPELY/3918/2016). ELY-keskus katsoi arvioinnin osoittavan, että hankkeesta aiheutuu heikentävää vaikutusta Ounasjoen Natura-alueen suojeluperusteille, mutta heikentäminen ei ole merkittävää eikä uhkaa suojeluperusteina olevien luontotyyppien eikä lajin säilymistä alueella. ELY-keskus huomautti kuitenkin, että kaivoksen aiheuttama typpikuormituksen kasvu saattaa aiheuttaa Ounasjoessa lievää rehevöitymistä erityisesti Loukisen yhtymäkohdan ja Levin jätevedenpuhdistamon purkupaikan alapuolella. Natura-arvioinnissa ei ollut esitetty toimenpiteitä typpikuormituksen vähentämiseksi. ELY-keskus katsoi, että ympäristölupavaiheessa on kiinnitettävä huomiota typpipitoisuuden nousun rajoittamiseen.

Kittilän kaivosalueen pohjoisosassa NP3-rikastushiekan varastointialtaan alueella ja suunnitellun purkupuutkilinjauksen Seurujoen alituksen kohdalla esiintyy lapinleikkiä, joka on luontodirektiivin (92/62/EY) liitteiden II ja IV (b) laji, luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu ja kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin. Agnico Eagle Finland Oy on jättänyt luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen poikkeamislupahakemuksen esiintymien hävittämiseksi Lapin ELY-keskukseen 13.4.2017 ja täydentänyt hakemustaan 11.9.2017 sekä 1.12.2017 (LAPELY/1495/2017). Lupahakemuksen käsittely on kesken.

Lupahakemuksessa viitataan alkukesästä 2017 toteutettuun viitasammakkoselvitykseen. Koska selvitys ei ole saapunut vielä ELY-keskukseen, siitä lausutaan myöhemmin.

Purkupuutken linjausta on muutettu YVA-selostusvaiheen jälkeen siten että linjauksen ympäristössä olevan suuren petolinnun pesäreviiri on otettu huomioon. ELY-keskus muistuttaa että töiden suunnittelussa on lisäksi otettava huomioon Metsähallituksen Luontopalveluiden näkemykset töiden ajoituksesta.

Purkupuutki kulkee koko matkaltaan Kuivasalmen paliskunnan alueella, joka on erityistä poronhoidon aluetta (poronhoitolaki 2 §). Alueella toimittaessa on huolehdittava siitä ettei poronhoidolle aiheudu huomattavaa haittaa. Poronhoidon kannalta tärkeät laidunalueet, porojen talvikierro ja etenkin vaadinten vasomisaalueet tulee ottaa huomioon töitä suunniteltaessa ja maastossa toimittaessa.

Suunniteltu purkupuutki kulkee Suokuporan sekä Kapsajoen (A ja B) pohjavesialueiden läpi. Pohjavesialueet ovat luokassa III, sillä niiden soveltuvuutta vedenhankintaan ei ole tutkittu. ELY-keskus on hyvin alustavasti tarkastellut näiden pohjavesialueiden soveltuvuutta vedenhankintaan. Alueiden pienen koon vuoksi, myös niiden arvioitu

13.12.2017

antoisuus on pienehkö. Suokuporan ja Kapsajoki B:n pohjavesialueilla on mahdollisesti lähteet. Alustavan tarkastelun perusteella Suokuporan ja Kapsajoen pohjavesialueet mahdollisesti poistetaan pohjavesialueluokituksesta niiden heikohkon antoisuuden perusteella. Kuitenkin, mikäli alueilla olevat lähteet ovat luonnontilaisia, voidaan alueet luokitella uuteen E-luokkaan (pohjavesistä riippuvaiset pintavesi- tai maaekosysteemit). Hankkeessa tulee siten huomioida luonnontilaiset lähteet tai niiden muuttamiseen tulee hakea vesilain mukaista lupaa (vesilain 2 luku 11 §).

Agnico Eagle Finland Oy käynnisti toukokuussa 2015 ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA), jossa käsiteltiin Kittilän kultakaivoksen NP-rikastushiikan varastointikapasiteetin sekä rikastamon tuotantomäärän kasvattamisen ympäristövaikutuksia. Lapin ELY-keskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon YVA-ohjelmasta 28.7.2015 ja YVA-selostuksesta 24.3.2017 (LAPELY/1434/2014). ELY-keskus katsoi, että hankkeesta laadittu ympäristövaikutusten arviointiselostus on riittävä. ELY-keskus kuitenkin painotti että hankkeen jatkovalmistelussa erityistä huomiota tulee kiinnittää hankkeesta aiheutuvien vaikutusten tarkempaan selvittämiseen, haitallisten vaikutusten ja riskien rajoittamiseen, hankkeen edellyttämien ympäristö- ja vesitalouslupien edellytysten täyttämiseen sekä YVA-lausunnon esitettyjen puutteiden korjaamiseen.

ELY-keskus lausuu erikseen ympäristönsuojelulupaan liittyvistä seikoista kun Pohjois-Suomen aluehallintovirasto pyytää siitä lausuntoa.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Taina Kojola ja hydrogeologi Anu Rautiala.

Luontoympäristöyksikön päällikkö

Jari Pasanen

Ylitarkastaja

Marjut Kokko

Metsähallitus
PL 81 (Veteraanikatu 5)
90101 Oulu

MUISTUTUS

29.11.2017 MH4408/2017:1

TUKES
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Viite: KL2017:0002

Muistutus Kittilän Suurikuusikon kaivoksen apualuehakemukseen 31.10.2017

Metsähallitus hallinnoi ja hoitaa valtion omistamia maa- ja vesialueita. Kittilän Suurikuusikon kaivoksen kaivospiirin apualueeksi haettu purkuputkilinja sijoittuu osittain seuraaville Metsähallituksen hallinnassa oleville kiinteistöille: Kittilän valtionmaa IV 261-893-13-1 palstat 8, 20, 32 ja 71 sekä Loukinen 261-409-7-15 palsta 1, Loukinen 261-407-25-3 palsta 1, Loukinen 16 261-407-25-5 palsta 1 sekä Loukinen 13 261-409-7-20 palsta 1.

Metsähallitus viittaa YVA-lausuntoonsa ELY:lle (lausuntopyyntö 24.11.2016 LAPELY/1434/2014) koskien Agnico Eagle Finland Oy:n rikastamon syötemäärää sekä rikastushiekan varastoitikapasiteetin kasvattamista Kittilän kultakaivoksella koskevaan ympäristövaikutusten arviointiin myös purkuputken osalta. Metsähallitus pitää putken rakentamista yhdessä uuden sulfaatinpoistolaitoksen kanssa erittäin hyvänä vesistövaikutusten lievennyskeinona. Purkuputken linjauksessa on huomioitu Kapsajokivarressa metsäsaareke, jossa sijaitsee rauhoitetun linnun pesäpuu ja putkilinjaa on muutettu tältä osin kiertämään saareke.

Purkuputki risteää teiden ja useiden käytössä olevien talviteiden kanssa. Metsähallitus edellyttää, että talviteiden ylityspaikat mm. mahdolliset putken eristystarpeet, on huomioitava jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi putkilinja olisi mahdollisuuksien mukaan (siellä missä se kulkee kiinteistörajojen suuntaisesti) järkevää sijoittaa aina kiinteistörajalle metsäpalstojen pirstoutumisten välttämiseksi.

Lisätietoja muistutuksesta antaa kaivannaisasiantuntija Jenni Hasa
(jenni.hasa@metsa.fi) p. 040 482 3961.

Mika Hytönen

Kiviainespäällikkö
Metsähallitus Kiinteistökehitys

	Asiakirjan nimi / Document name Agnico Eagle Finland Oy:n vastinekaivoslupahakemuksesta KL2017:0002 annettuihin lausuntoihin		
	Luokka ENV	Pvm. / Versio 23.2.2018	Sivut 1(16)
	Laati(t) Anita Alajoutsijärvi, Jaakko Saukkoriipi		Hyväksyjä Mikko Korteniemi

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
 Valtakatu 2,
 96100 Rovaniemi
 (Lapin aluehallintoviraston talo)

Viite: Toiminnanharjoittajan vastine annettuihin lausuntoihin kaivosviranomaiselle (Tukes)

Agnico Eagle Finland Oy:n vastine

Agnico Eagle Finland Oy suunnittelee purkuputken rakentamista Suurikuusikon kaivospiirin (5965) alueelta Loukisen alajuoksulle Sotkajokisuun alapuolelle. Yhtiö hakee linjauksen alle jäävien maa-alueiden omistus-/käyttöoikeutta kaivoslain (621/2011) nojalla hakemalla linjausta Suurikuusikon kaivospiirin apualueeksi. Yhtiö on toimittanut kaivoslupahakemuksen apualueen perustamiseksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kesäkuussa 2017.

Viranomainen kuulutti yhtiön hakemuksen alkuvuodesta 2018. Lausunnon hakemukseen liittyen antoivat Lapin liitto, paliskuntain yhdistys, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (LAP-ELY), Kittilän kunta sekä Metsähallitus. Alla yhtiön vastine lausunnoissa esille nostettuihin vaatimuksiin/kysymyksiin:

Lapin liitto

Lapin liitto toteaa lausunnossaan, että Suurikuusikon kaivosalue on Tunturi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu kaivosalueeksi (EK 1906). Muun maankäytön suhdetta kaivostoimintoihin tarkasteltiin kaivoksen NP-rikastushiekan varastointikapasiteetin sekä Kittilän kaivoksen rikastamon tuotantomäärän kasvattamista käsittelevässä YVA-menettelyssä. YVA-menettelyn yhteydessä laadittiin maankäyttöselvitys sekä pidettiin neuvottelut tärkeimpien sidosryhmien kesken.

Lausuntonaan Lapin liitto toteaa, että laaditussa maankäyttöselvityksessä on riittävästi selvitetty kaivostoiminnan suhdetta muuhun alueidenkäyttöön. Lisäksi liitto toteaa, että esitetty hanke tukee maakunnan tavoitteita eikä vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista.

Paliskuntain yhdistys

Kuivasalmen paliskunta toteaa lausunnossaan, että kaivostoiminnalla on ollut vaikutuksia poroelinkeinoon. Vaikutukset ovat havaittavissa erityisesti porojen karkoittumisena kaivosalueen läheisyydestä, mikä tuotiin esille myös YVA-arviointiselostuksessa. Lisäksi paliskunta listasi seuraavat yksilöidyt vaatimukset (kaivosyhtiön vastine kysymyksiin on numeroitu **roomalaisin numeroin**):

1. *Huoltotiestö aiheuttaa rauhattomuutta alueella. Muiden kuin maanomistajien, huoltotoimia tekevien ja poronhoitajien asiaton liikkuminen huoltoteillä tulee estää. Poronhoitajilla voi olla tarvetta liikkua tiestöllä, mikäli poroja kulkee väärin paikkoihin tai poroille tapahtuu onnettomuuksia. Heille tulee siksi taata uuden, kaivosyhtiön tarvitseman, tiestön käyttö.*
- I. *Huoltotiestö myötäilee putkilinjaa apualueen sisäpuolella. Tien kunnossapidosta vastaa toiminnanharjoittaja ympärivuotisen huoltovarmuuden varmistamiseksi. Tienkäyttöä tullaan rajoittamaan muilta kuin asianosaisilta. Asianosaisia ovat poroelinkeinoon harjoittajat, maanomistajat, huoltotiestön varren mökkiläiset, toiminnanharjoittajan edustajat sekä urakoitsijat ja viranomaiset.*
2. *Hankkeen laajeneminen ja muuttuminen voi aiheuttaa poronhoitajille ylimääräistä työtä tai edellyttää paliskunnalta muille tahoille aiheutuvien haittojen estämistä, mikäli porot kulkevat talvellakin avoimena olevia teitä pitkin väärin paikkoihin. Ylimääräinen työ ja muut haitat tulee korvata paliskunnalle. Paliskunnan mukaan kaivostoiminnan aiheuttamien haittojen korvauksia on muutenkin tarvetta tarkistaa. Paliskunnan ja kaivosyhtiön välisen sopimuksen uudistamisesta tulee varmistua ennen uusien lupien myöntämistä yhtiölle.*
- II. *Toiminnanharjoittaja on laatinut yhdessä Kuivasalmen paliskunnan kanssa Kittilän kaivoksen ja Kuivasalmen paliskunnan välisen sopimuksen porotalouteen kohdistuvien haittojen korvaamisesta. Sopimus on molemminpuolisin allekirjoituksin vahvistettu 16.1.2018. Tässä sopimuksessa sovittu korvaus kattaa kokonaisuudessaan kaivosyhtiön korvausvelvollisuuden toimintansa aiheuttamasta korvattavasta haitasta Kuivasalmen paliskunnalle.*
3. *Poronhoitolaki ja kaivoslaki edellyttävät neuvotteluita paliskunnan kanssa ennen luvan myöntämistä ja määräysten antamista. Se, että hankkeesta on käyty YVA-menettelyn aikana neuvottelut, ei täytä kaivoslain mukaista neuvotteluelvoitetta, sillä tilanne on voinut muuttua. Purkuputki ei ollut YVA:ssa sen alusta saakka. Mikäli paliskunta ja kaivosyhtiö eivät pääse uusista korvauksista keskenään sopimukseen, tulee viranomaisen järjestää neuvottelut. Asiaa tulee tiedustella Kuivasalmen paliskunnalta.*
- III. *Toiminnanharjoittaja haluaa täsmentää, että purkuputken rakentamista käsiteltiin YVA-menettelyn selostusvaiheessa pintavesivaikutusten yhtenä lievennyskeinona. YVA-selostuksen liitteeksi laadittiin myös purkupaikkaselvitys, jossa tarkasteltiin mahdollisia uusia*

purkupaikkavaihtoehtoja Kittilän kaivoksen lähialueelta. Vaihtoehtoisia purkupaikkoja tarkasteltiin Ounasjoen, Ivalojoen sekä Kitisen valuma-alueilta.

Toiminnanharjoittaja viittaa edellä (kohdassa II) mainittuun Kuivasalmen paliskunnan kanssa yhteistyössä laadittuun Kittilän kaivoksen ja Kuivasalmen paliskunnan väliseen sopimukseen porotalouteen kohdistuvien haittojen korvaamisesta. Sopimus on molemminpuolisin allekirjoituksin vahvistettu 16.1.2018. Tässä sopimuksessa sovittu korvaus kattaa kokonaisuudessaan kaivosyhtiön korvausvelvollisuuden toimintansa aiheuttamasta korvattavasta haitasta Kuivasalmen paliskunnalle. Kyseinen sopimus korvaa aiemaan Agnico Eagle Finland Oy:n ja Kuivasalmen paliskunnan välisen 16.7.2010 allekirjoitetun sopimuksen. Poronhoitolain ja kaivoslain neuvotteluelvoite on näin täytetty.

Metsähallitus

Metsähallitus linjaa lausunnossaan, että putkilinja risteää teiden ja useiden käytössä olevien talviteiden kanssa. Metsähallitus edellyttää, että talviteiden ylityspaikat mm. mahdolliset putken eristystarpeet, on huomioitava jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi putkilinja on mahdollisuuksien mukaan (siellä missä se kulkee kiinteistörajojen suuntaisesti) järkevää sijoittaa aina kiinteistörajalle metsäpalstojen pirstoutumisen välttämiseksi.

AEF vastaus:

Toiminnanharjoittaja tulee huomioimaan talviteiden ylityspaikat ja niistä johtuvat erityistarpeet putkilinjauksen jatkosuunnittelussa. Putkilinjaus pyritään myös suunnittelemaan mahdollisuuksien mukaan kiinteistörajojen mukaisesti. Toiminnanharjoittaja huomauttaa kuitenkin, että linjauskorjauksia voidaan toteuttaa ainoastaan esitetyn apualueen, jonka leveys on 30 m, sisäpuolella.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (LAP-ELY)

ELY-keskus toteaa lausunnossaan, ettei hankealueella sijaitse luonnonsuojelutai suojeluohjelma-alueita. Hankealueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita tai valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä eikä tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) nojalla rauhoitettuja kohteita.

Lisäksi ELY-keskus katsoi arvioinnin osoittavan, että hankkeesta aiheutuu heikentävää vaikutusta Ounasjoen Natura-alueen suojeluperusteille, mutta heikentäminen ei ole merkittävää eikä uhkaa suojeluperusteina olevien luontotyyppien eikä lajien säilymistä alueella. ELY-keskus huomautti kuitenkin, että kaivoksen aiheuttama tippikuormituksen kasvu saattaa aiheuttaa Ounasjoessa lievää rehevöitymistä erityisesti Loukisen yhtymäkohdan ja Levin jätevedenpuhdistamon purkupaikan alapuolella.

ELY-keskus huomauttaa myös, että Kittilän kaivosalueen pohjoisosassa NP3-rikastushiekan varastointialtaan alueella ja suunnitellun purkuputkilinjauksen

Seurujoen alituksen kohdalla esiintyy lapinleikkiä, joka on luontodirektiivin (92/62/EY) liitteiden II ja IV (b) laji, luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu ja kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin. Agnico Eagle Finland Oy on jättänyt luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen poikkeamislupahakemuksen esiintymien hävittämiseksi Lapin ELY keskukseseen 13.4.2017 ja täydentänyt hakemustaan 11.9.2017 sekä 1.12.2017 (LAPELY/1 495/2017).

Purkuputken linjausta on muutettu YVA-selostusvaiheen jälkeen siten, että linjauksen ympäristössä olevan suuren petolinnun pesäreviiri on otettu huomioon. ELY-keskus muistuttaa että töiden suunnittelussa on lisäksi otettava huomioon Metsähallituksen Luontopalveluiden näkemykset töiden ajoituksesta. Lisäksi ELY-keskus painottaa, ettei poronhoidolle aiheudu huomattavaa haittaa.

Suunniteltu purkuputki kulkee Suokuporan sekä Kapsajoen (A ja B) pohjavesialueiden läpi. Alueiden pienen koon vuoksi, myös niiden arvioitu antoisuus on pienehkö. Suokuporan ja Kapsajoki B:n pohjavesialueilla on mahdollisesti lähteet. Alustavan tarkastelun perusteella Suokuporan ja Kapsajoen pohjavesialueet mahdollisesti poistetaan pohjavesialueluokituksesta niiden heikkokkon antoisuuden perusteella. Kuitenkin, mikäli alueilla olevat lähteet ovat luonnontilaisia, voidaan alueet luokitella uuteen E-luokkaan (pohjavesistä riippuvaiset pintavesi- tai maaekosysteemit).

Lisäksi ELY-keskus toteaa, että Agnico Eagle Finland Oy käynnisti toukokuussa 2015 ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA), jossa käsiteltiin Kittilän kultakaivoksen NP-rikastushiekan varastointikapasiteetin sekä rikastamon tuotantomäärän kasvattamisen ympäristövaikutuksia. Lapin ELY-keskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon YVA-ohjelmasta 28.7.2015 ja YVA-selostuksesta 24.3.2017 (LAPELY/1434/2014). ELY-keskus katsoi, että hankkeesta laadittu ympäristövaikutusten arviointiselostus on riittävä.

AEF vastaus:

Agnico Eagle Finland Oy täsmentää, että Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on myöntänyt päätöksellään (LAPELY/1495/2017) kaivosyhtiölle luvan kahden lapinleikkiesiintymän (*Ranunculus lapponicus*) heikentämiseen ja mahdolliseen hävittämiseen Kittilässä. Yhtiö sitoutuu järjestämään suunnitellun uuden NP4-altaan sekä purkuputken rakennustyöt siten, että purkuputkilinjauksen Seurujokivarren sekä suunnitellun uuden NP4-altaan viereisen suojuotin lapinleikkiesiintymät eivät vahingoitu tai tuhoutu, mikäli se ei ole aivan välttämätöntä.

Yhtiö täsmentää kuitenkin, että Seurujoen alitus ei maaperäselvitysten perusteella onnistu suuntaporaamalla, mikä johtaa mitä todennäköisimmin mainitun Seurujokivarren esiintymän vahingoittumiseen putkilinjan rakentamisvaiheessa. Yhtiö toteaa kuitenkin, että se on luovuttanut noin 8 hehtaarin maa-alueen luonnonsuojeluun Suomen itsenäisyyden 100-v juhluvuoden kunniaksi. Suojelualueelta on löytynyt kaksi lapinleikin osaesiintymää, joiden yhteispinta-ala on noin 2,3 hehtaaria. Tämän lisäksi yhtiö on sitoutunut siirtoistuttamaan osan NP4-altaan läheisyydessä olevasta esiintymästä juuri perustetulle suojelualueelle. Siirron käytännön suunnittelu ja

toteuttaminen toteutetaan uhanalaisten kasvien siirtoihin perehtyneen asiantuntijan toimesta.

Yhtiö täsmentää myös, että yhtiö on jatkanut neuvotteluja Kuivasalmen paliskunnan kanssa poronhoidolle aiheutuvien haittojen minimoimiseksi (kts. vastaus Kuivasalmen paliskunnan lausuntoon).

Kittilän kunta

Kittilän kunta toteaa lausunnossaan, että Agnico Eagle Finland Oy:n Kittilän kultakaivos on merkittävä taloudellinen toimija Kittilän kunnan alueella ja sillä on huomattava positiivinen vaikutus kunnan työllisyyteen ja elinkeinotoimintaan sekä alueen talouteen.

Kittilän kunta katsoo kuitenkin, ettei kaivoksen apualueen kaivoslupahakemus liitteineen anna riittävästi tietoa hankkeen ympäristövaikutuksista erityisesti Ounasjoen ja Loukisen vesistöihin ja niiden kalakantoihin tai merilohen palautusedellytyksiin.

Seuraavassa on listattuna Kittilän kunnan listaamia yksityiskohtaisempia huomioita sekä huomautuksia kaivoslupahakemukseen liittyen (kaivosyhtiön vastine kysymyksiin on numeroitu **roomalaisin numeroin** alla). Kittilän kunta mainitsee lausunnossaan myös, että kaivoslain 48 § toisen momentin mukaisesti, kaivoslupaa ei voida myöntää, jos kaivos aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja, eikä mainittua vaaraa tai vaikutusta voida lupamääräyksin poistaa.

- I. Kaivosyhtiö haluaa tässä yhteydessä täsmentää, että Kittilän kunta itse toteaa lausuntonsa alussa, että Kittilän kultakaivoksella on merkittävä positiivinen vaikutus vaikutus kunnan työllisyyteen ja aluetalouteen. Huomioitavaa on, että purkuputken rakentamisen sekä vesien johtamisen ympäristövaikutuksia on käsitelty ympärisönsuojelu- sekä vesilain mukaisessa lupamenettelyssä (PSAVI/1856/2017), johon kunta voi antaa lausuntonsa lähitulevaisuudessa. Huomioitavaa myös on, että Lapin ELY-keskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon YVA-ohjelmasta 28.7.2015 ja YVA-selostuksesta 24.3.2017 (LAPELY/1434/2014). ELY-keskus totesi tuolloin lausunnossaan, että hankkeesta laadittu ympäristövaikutusten arviointiselostus on riittävä. Lisäksi ELY-keskus katsoi Ounasjoen Natura-arvioinnin osoittavan, että purkuputkihankkeesta aiheutuu heikentävää vaikutusta Ounasjoen Natura-alueen suojeluperusteille, mutta heikentäminen ei ole merkittävää eikä uhkaa suojeluperusteina olevien luontotyyppien eikä lajien säilymistä alueella.

Yhtiö haluaa lisäksi täsmentää, että Kittilän kaivoksella on toteutettu kaivostoimintaa vuodesta 2008 lähtien ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestäväällä tavalla. Yhtiö on vuosien varrella investoinut merkittävästi pienentääkseen Kittilän kaivoksen ympäristöjalanjälkeä. Viimeisimpänä merkittävänä ympäristöinvestointina voidaan mainita uusi vesienkäsittelylaitos (19 M€ investointi), joka otettiin käyttöön kaivoksella

vuoden 2016 lopussa. Vesienkäsittelylaitos on laskenut mm. vastaanottavaan Seurujokeen kohdistuvat sulfaattipäästöt noin puoleen aikaisemmasta. Suunniteltu uusi purkuputki pienentää kaivoksen ympäristöjalanjälkeä entisestään vastaanottavaan vesistöön ja mahdollistaa kaivostoiminnan Kittilän kaivoksella ympäristön kannalta kestävästi myös tulevaisuudessa.

Agnico Eagle Finland Oy esittää myös, ettei apualueen osalta sovelleta kaivoslain 12 luvun 121 §:ää kaivosturvallisuusluvan tarpeesta tai 130 §:ää kaivosturvallisuusluvan muuttamisesta. Yhtiö katsoo, ettei kaivosturvallisuusluvan hakemiselle tai päivittämiselle ole tarvetta tuotannollisessa toiminnassa olevan kaivoksen osalta, joka aktiivisesti pyrkii toiminnassaan edistämään kaivosturvallisuutta. Yhtiö onkin näin esittänyt, ettei kaivoslain 121 §:ää sekä 130 §:ää sovelleta tämän lupamenettelyn osalta.

1. Kaivoksen jätevesien, erityisesti kuivatusvesien puhdistusmenetelmiä tulee kehittää ja tehostaa edelleen aktiivisesti ja puhdistusmenetelmien kehittämisestä on liitettävä suunnitelma lupahakemukseen. Jätevesien johtaminen purkuputkella ei saa jäädä ainoaksi kuivatusvesien puhdistusmenetelmäksi.

- I. Agnico Eagle Finland Oy haluaa täsmentää, että se on toimittanut ympäristölupaviranomaiselle (PSAVI) teknistaloudelliset selvitykset kaivoksen typpi-, antimoni- ja mangaanipäästöjen vähentämiseksi. Selvityksissä on tarkasteltu eri puhdistustekniikoita kaivoksen jätevesien käsittelemiseksi ennen purkamista ympäristöön. Yhtiö on myös jatkanut sisäistä selvitystyötään Kittilän kaivoksen typpipäästöjen rajoittamiseksi tulevaisuudessa.

Yhtiö huomauttaa myös, että kuivanapitovesille on asetettu myös vedenlaadulliset lupaehdot ympäristölupaviranomaisen toimesta. Kuivanapitovesien käsittely pitää sisällään kiintoaineen laskeutuksen maanalle rakennetuissa selkeytysaltaissa ennen vesien pumppaamista maanpäälliseen selkeytysaltaaseen (MK-allas). Kuivanapitovesien haitta-ainepitoisuuksia alennetaan myös kemiallisesti ferrisulfaatilla (PIX) ennen vesien purkamista selkeytysaltaasta ympäristöön. Purkuputki ei näin nykyiselläänkään ole ainoa kuivatusvesien pintavesivaikutusten lievennyskeino.

2. Maanalaisen kaivoksen edetessä syvemmälle kuivatusvesien määrä ja laatu voi muuttua merkittävästi. Kaivoksen kuivatusvesien määrien ja laadun ennustamisessa on esitetyn kuivatusvesiselvityksen mukaan runsaasti epävarmuustekijöitä ja käytetyn mallinnuksen on esitetty aliarvioivan haitta-aineiden kuten kloorin, arseenin, antimonin, bariumin ja nikkelin kuormaa kuivatusvesissä. Lupahakemuksessa pitää esittää suunnitelma miten kaivosvesiä puhdistetaan, jos niiden määrä lisääntyy tai laatu heikkenee merkittävästi arvioidusta.

- II. Yhtiö haluaa painottaa, että esitetty kommentti liittyy ensisijaisesti ympäristönsuojelulain mukaiseen lupahakemukseen, jossa on kuvattu tarkemmin vesistö päästöarvioihin liittyviä epävarmuuksia. Yhtiö on

toteuttanut kommentissa mainitun kuivatusvesiselvityksen, jonka yhteydessä laadittiin koko kaivosalueen kattava kalliopohjavesimalli. Purkuvesimäärien toteuma vuosina 2015-2017 on noudattanut hyvin laaditun pohjavesimallin ennustetta. Totta kuitenkin on, että ennustemalliin liittyvät epävarmuudet kasvavat kauemmaksi tulevaisuuteen ennustettaessa. Ympäristönsuojelulain mukaisessa lupahakemuksessa yhtiö on esittänyt päästöraja-arvoja sulfaatile, kokonaistypelle sekä antimonille. Päästöarviot perustuvat yhtiön arvioon kuivanapitovesimäärien sekä prosessivesitaseen kehittymisestä tulevaisuudessa. Samassa yhteydessä yhtiö on esittänyt vedenlaadullisia lupaehtoja ympäristöön purettaville jätevesille. Arviot on pyritty toteuttamaan siten, että ne mahdollistavat kaivostoiminnan Kittilän kultakaivoksella ilman tarvetta vesien varastointiin kaivosalueelle.

3. *Häiriö- ja poikkeustilanteena YVAssa ja Natura-arviossa on esitetty patomurtuma. Todennäköisempiä häiriötilanteita ovat poikkeusjuoksutukset, sillä kuivatusvesien määrien ja laadun ennustamisessa on runsaasti epävarmuustekijöitä. Myöskään sulfaatinpoistolaitoksen toimintakatkoksia tai -häiriöitä ei ole huomioitu. Mahdollisten, purkuputkea pitkin tapahtuvien, luparajat ylittävien poikkeusjuoksutusten vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi hakemuksessa, YVAssa tai Ounasjoen Natura-arvioinnissa.*

III. Yhtiö haluaa painottaa, että myös edellä esitetty kommentti liittyy ensisijaisesti ympäristönsuojelulain mukaiseen lupahakemukseen, jonka liitteeksi yhtiö on laatinut ennaltavarautumissuunnitelman, jossa edellä kuvattuja häiriötilanteita on osin käsitelty. Vesienkäsittelylaitoksen toimintakatkokset johtavat ensisijaisesti vesimäärien kumuloitumiseen pohjoisella vesivarastoaltaalla, koska vesien pumppaus vesienkäsittelylaitokseen on estynyt. Pohjoisen vesivarastoaltaan kapasiteetti on noin 554 000 m³ ja siellä on vettä normaaliolosuhteissa keskimäärin noin 100 000 m³. Pohjoinen vesivarastoallas antaa näin yhtiölle mahdollisuuden ratkaista vesienkäsittelylaitoksen toimintakatkokset ilman haittavaikutuksia ympäristöön.

Yhtiö huomauttaa myös, että ympäristönsuojelulain mukaisen lupahakemuksen päästöarviot on pyritty toteuttamaan siten, että ne mahdollistavat kaivostoiminnan Kittilän kultakaivoksella ilman tarvetta vesien varastointiin kaivosalueelle. Yhtiöllä on kuitenkin tarvittaessa mahdollisuus käyttää pohjoista sekä eteläistä vesivarastoallasta säätämään hetkellisiä virtaamahuippuja, mikä pienentää merkittävästi todennäköisyyttä lausunnon kohdassa 3. mainituille poikkeusjuoksutuksille. Todennäköisyys putken kautta toteutettaville poikkeusjuoksutuksille on näin pieni.

4. *Lupahakemuksessa ja sen liitteenä olevassa ympäristövaikutusten arvioinnissa ei ole riittävästi arvioitu kuormitushuippujen ja poikkeustilanteiden vaikutuksia kaivoksen jätevesien laatuun ja määrään sekä niiden ympäristövaikutuksiin.*

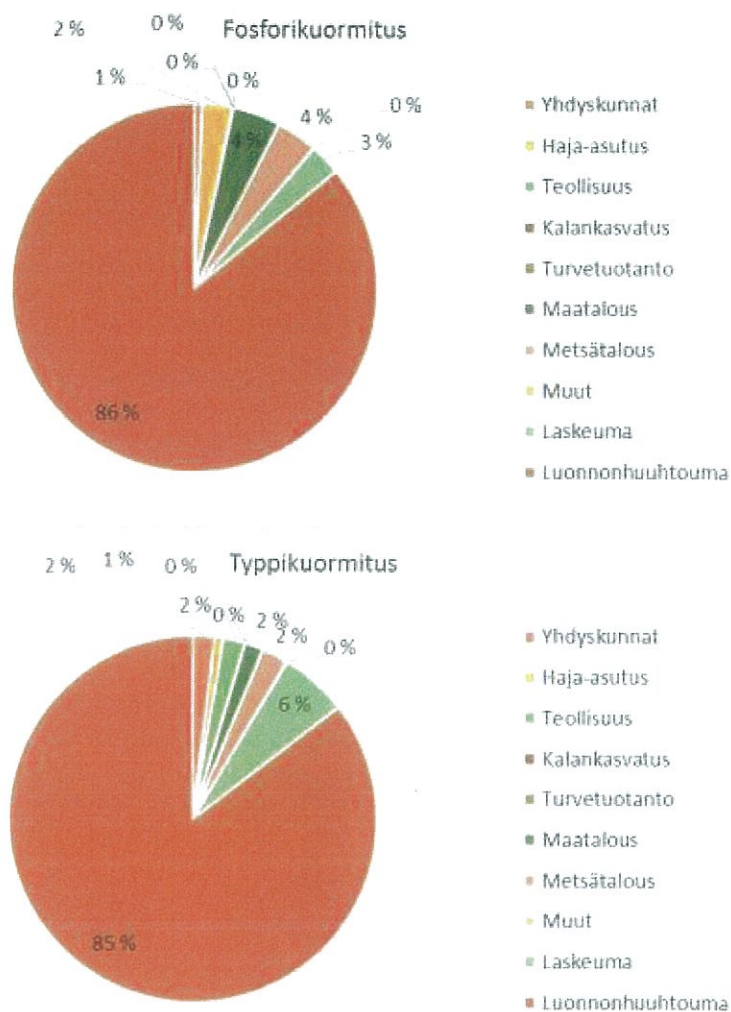
- IV. Kaivoksen käsiteltäjä jätevesiä tarkkaillaan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (LAP-ELY) hyväksymän päästötarkkialuohjelman mukaisesti. Prosessijäteveden purkupaikalta ennen pintavalutuskenttä 4:sta tarkkaillaan purkuveden laatua johtamisvuorokausina maanantaista torstaihin. Purettavan kuivanapitoveden laatua tarkkaillaan kerran viikossa ennen veden purkamista pintavalutuskentälle 3. Purkumääriä seurataan jatkuvatoimisesti. Tämän lisäksi yhtiö suorittaa omaehtoista tarkkailua vesikierron eri vesijakeiden laadun ja määrien suhteen kaivosalueella. Poikeustilanteiden vaikutukset kaivoksen jätevesien laatuun ja määriin saadaan näin hyvin kiinni tarkkailussa.

Yhtiö painottaa myös, että Lapin ELY-keskus katsoi, että hankkeesta laadittu ympäristövaikutusten arviointiselostus on riittävä ja täyttää YVA-lain ja -asetuksen vaatimukset.

5. *Ounasjoen kokonaiskuormitusta ja sen vaikutuksia Loukisen alapuolella ei ole arvioitu riittävästi. Ounasjoen yhtenäistarkkailun 2016 raportissa on päädytty Ounasjoen osalta minimiravinnetarkastelussa toiseen tulokseen kuin kaivoksen rikastamon syötemäärän sekä NP rikastushiekan varastointikapasiteetin YVAssa (Sisältää myös purkuputken). Ounasjoen yhtenäistarkkailun mukaan Ounasjoki olisi pääsääntöisesti typpirajoitteinen. Toisaalta myös typpipitoisuudet Ounasjoessa ovat vuosina 2014-2016 olleet korkeammat kuin YVA:ssa on esitetty aikaisempien vuosien perusteella. Tämä voi viitata siihen, että joen typpikuormitus on kaiken kaikkiaan nousussa. Tällöin kaivoksen typpipäästöjen lisäyksen vaikutus Ounasjoen rehevöitymiseen voi olla suurempi kuin kaivoksen kapasiteetin lisäyksen YVAssa sekä Ounasjoen Natura-arvioinnissa ja Natura-arvioinnin täydennyksessä esitetään. Kaiken kaikkiaan Ounasjoen typpikuormitusta tulisi kaikkien toimijoiden, myös metsätalouden, kohdalla pyrkiä vähentämään. Ounasjoen tila arvioidaan vasta Tapionkylässä. Tämä ei ole hyvä ratkaisu, vaan Ounasjoen tila täytyisi arvioida myös Kittilän kylän ja Kaukosen kohdalla.*
- a. *Eryteisesti lisääntyvän typpikuorman vaikutus joen rehevöitymiseen on arvioitu puutteellisesti. Mahdollinen muualta tuleva fosforikuormitus voi aiheuttaa voimakkaan rehevöitymisen Ounasjoessa Loukisen suun alapuolella, jossa veden typpipitoisuudet ovat niin korkeita, että fosfori on selvä rajoittava ravinne. Kaikki Ounasjoen vesistöön purkavat yhdyskuntajätevedenpuhdistamot ja niiden häiriötilanteet pitäisi huomioida yhdysvaikutuksia arvioitaessa.*
- b. *Myös mahdollisten muiden jo olemassa olevien ja tulevien raskasmetallipäästöjä aiheuttavien päästölähteiden kokonaisvaikutus Ounasjoen ja edelleen Kemijoen alaosan vesistöön tulisi arvioida lupaa käsiteltäessä. Pahtavuoman ja Saattoporan lopetettujen kaivosten päästöjä ei ole huomioitu.*
- V. Myös edellä esitetty kommentti liittyy ensisijaisesti ympäristönsuojelulain mukaiseen lupahakemukseen. Eroavaisuudet Ounasjoen yhteistarkkailun sekä YVA-menettelyn minimiravinnetarkastelussa ovat selitettävissä mitä

todennäköisimmin eroilla näytepisteissä, joiden vedenlaatutietoja minimiravinnetarkastelussa on hyödynnetty. Pitoisuudet ovat myös mitä todennäköisimmin niin pieniä, että myös yhteistarkkailuraportin pitoisuudet voivat viitata typpirajoitteisuuden ohella myös yhteisrajoitteisuuteen. Ounasjoen ravinnekuormitusta on tarkennettu ympäristölupahakemukseen (Kuva 1). Kittilän kaivoksen vuoden 2017 kokonaisfosforikuormitus (24 kg/v) on 0,02 prosenttia valuma-alueen kokonaisfosforikuormituksesta ja typpikuormitus (94 t/v) vastaavasti 4,5 prosenttia, mikäli vedet purettaisiin suoraan Ounasjokeen.

Vesistövaikutusten arviointia on myös tarkennettu erityisesti alivirtaamatilanteiden osalta ympäristölupahakemukseen sekä Natura-arvioinnin täydennykseen. Natura-arvioon liittyen Lapin ELY-keskus katsoi arvioinnin osoittavan, että hankkeesta aiheutuu heikentävää vaikutusta Ounasjoen Natura-alueen suojeluperusteille, mutta heikentäminen ei ole merkittävää eikä uhkaa suojeluperusteina olevien luontotyyppien eikä lajien säilymistä alueella. ELY-keskus huomautti kuitenkin, että kaivoksen aiheuttama typpikuormituksen kasvu saattaa aiheuttaa Ounasjoessa lievää rehevöitymistä erityisesti Loukisen yhtymäkohdan ja Levin jätevedenpuhdistamon purkupaikan alapuolella.

Kuva 1. Ravinnekuormituksen jakautuminen (%) Ounasjoella eri kuormituslähteittäin (Lapin ELY-keskus, 2015).

Kuten edellä on kuvattu, yhtiö on toimittanut teknistaloudellisen selvityksen ympäristölupaviranomaiselle typpipäästöjen alentamiseksi Kittilän kaivoksella. Yhtiö on lisäksi jatkanut sisäistä selvitystyötään typpipäästöjen rajoittamiseksi tulevaisuudessa. Yhtiö huomauttaa myös, että toiminnanharjoittajan vastuulla on ensisijaisesti toteuttaa vaikutusten tarkastelu toiminnanharjoittajan päästöjen vaikutusalueella. Kemijoen ja Ounasjoen alaosan vedenlaatuun Kittilän kaivoksen vaikutus on pieni.

Yhtiö huomauttaa myös, että Ounasjoen valuma-alue on jaoteltu Ounasjoen sekä ylä-Ounasjoen vesimuodostumiin, joille molemmille on toteutettu ekologinen tilaluokittelu viranomaisen toimesta. Purkupuutken välittömät vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti ylä-Ounasjoen vesimuodostumaan. Ylä-Ounasjoki on luokiteltu näytepisteiden Ounasjoki

Köngäs 13910, Ounasjoki Raattama 21 ja Ounasjoki V2 näytepisteiden tarkkailutuloksiin perustuen. Ounasjoen vesimuodostuman fysikaalis-kemiallinen tila arvioidaan Ounasjoen Tapionkylä 14800 näytepisteen analyysitietojen perusteella.

6. *Ounasjoen tulvien vaikutusta ei ole huomioitu purkupuutkisuunnittelussa ja sen ympäristövaikutusten arvioinnissa.*
- VI.** Vesistövaikutukset ovat alhaisimmillaan ns. ylivirtaamatilanteissa, kuten tulvatilanteet. Käsiteltyjen jätevesien purkamisen vaikutuksia on arvioitu vastaanottavan vesistön eri virtaamatilanteissa ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisessa lupahakemuksessa.
7. *Esitetyn purkupaikan alapuolella Loukisjoessa virtaama on melko hidasta. Erityisesti joen alin 4 km virtaa alavan alueen läpi, joka on Ounasjoen tulvavaara-alue. Loukisen suun alueella ja sen yläpuolella suurtulvan yhteydessä voi muodostua suuri seisovan veden tulva-allas kattaen alimman 4 km Loukisjoesta. Tulvan aikana Loukisjoessa virtaavat haitta-aineet saattavat laskeutua tulva-altaan alueella erityisesti suolaisen ja haitta-aineita sisältävän veden kerrostuessa tulva-altaan pohjaan aiheuttaen alueelle pilaantumisvaaran tulvaveden alle jääville maa-alueille. Purkupuutkea tulisi siksi jatkaa Ounasjokeen saakka, ja purkupaikka sijoittaa Loukisen suun ja tulva-allasalueen alapuolella, jotta taataan purkuvesien tehokas sekoittuminen ja laimeneminen myös tulvatilanteissa.*
- VII.** Yhtiö painottaa, että purkupuutken päähän tullaan asentamaan reikäputki, joka tehostaa putkesta purettavien vesien alkusekoittumista Loukisen virtaamaan. Huomioitavaa myös on, että tulvatilanteessa Loukisen virtaama on korkeimmillaan ja joen laimennuspotentiaali näin myös korkeimmillaan. Tulvatilanteessa suolaisuutta aiheuttavien muuttujien, kuten sulfaatin, pitoisuudet jäävät alhaiseksi noin tasolle alle 10 mg/l, jolloin todennäköisyys vesien kerrostumiselle purkualueella on erittäin pieni. Tarkempi kuvaus aiheesta on esitetty purkupuutken rakentamista ja vesien purkamista uuteen purkupaikkaan käsittelevässä ympäristölupahakemuksessa.
8. *Purkuvesien laimeneminen ja sekoittuminen Ounasjokeen on järjestettävä niin, ettei purkupiste muodosta myöskään poikkeusoloissa (lupaehtoja suuremmat päästöt ja kuormitukset) vaellusestettä Ounasjoen ja Loukisen vaelluskaloille. Ympäristöllisesti Sotkajoensuuta Loukisessa todennäköisesti parempi purkupaikka olisi Ounasjoessa Loukisen suun alapuolella. Purkuvesien ympäristövaikutusten lieventämiseksi Ounasjoessa tulisi purkupisteeseen rakentaa erillinen sekoittumis- ja laimenemiskanava, johon johdetaan riittävä määrä puhdasta Ounasjoen vettä ja jossa purkuvedet laimenevat reilusti ennen niiden laskua varsinaiseen Ounasjokeen.*
- VIII.** Kalojen vaellusesteeseen on otettu kantaa ympäristölupahakemuksessa, mutta vähävetisenä vuonna sulfaatin pitoisuusnousu Loukisen alaosalla on keskimäärin tasolla 50 mg/l ja purkupuutken kohdalla enimmillään <300

mg/l. Nämä pitoisuustasot eivät kalatalousasiantuntija-arvion mukaan ole kaloille haitallisia eivätkä muodosta vaellusestettä Loukiseen. Loukisen alaosalle sijoitettava reikäputki ei muodosta estettä vaelluskalojen mahdolliselle kululle Loukisen yläosalle. Purkuputken mitoitusvirtaama (1500 m³/s) on Loukisen keskivirtaamasta (17 m³/s) 2,5 % ja vastaavasti alivirtaamasta (9 m³/s) 4,6 %. Virtaaman muutos on jokivirtaamaan nähden vähäinen, eikä se muodosta kaloille teknistä estettä purkukohteen ylittämiseen.

Huomioitavaa myös on, että Ounasjoen virtaama on Loukisen yhtymäkohdan alapuolella (Loukisen virtaamalisäys Ounasjoen virtaamiin on jo huomioitu) yhtä suuri kaivoksen purkuvesien purkupaikasta riippumatta. Konservatiivisten muuttujien, kuten sulfaatin, osalta tämä tarkoittaa yhtä suuria pitoisuusnousuja Ounasjoessa riippumatta siitä puretaanko vedet nyt esitettyyn purkupisteeseen vai suoraan Ounasjokeen. Purkuputkea tarkasteltiin YVA-menettelyn aikana Kittilän kaivoksen pintavesivaikutusten lievennyskeinona. YVA-menettelyn aikana toteutettiin myös purkupaikkaselvitys, jossa tarkasteltiin vaihtoehtoisia purkupaikkoja Ounasjoen, Kitisen ja Ivalojoen valuma-alueilta. Selvityksen perusteella päädyttiin esittämään uudeksi purkupaikaksi Loukisen alaosa Sotkajokisuun alapuolelta.

9. *Muut mahdolliset tulevat kaivoshankkeet lähialueilla on lueteltu, mutta niiden mahdollisia toiminnan aikaisia päästöjä ei ole huomioitu. Purkuputkesta ja sen lisäksi vaadittavista puhdistusmenetelmistä päätettäessä pitäisi huomioida myös tulevat kaivoshankkeet ja niiden tuleva yhdenmukainen kohtelu kaivoslupia ja vesitalouslupia myönnettäessä. Jos kaikille tuleville hankkeille myönnetään lupa vastaaviin purkuputkiratkaisuihin ilman varsinaisia kuivatusvesien puhdistusvaatimuksia, Ounasjoen Natura-alueita heikennetään merkittävästi ja eliöstöä, mm. vaeltavien lohikalojen olemassa olevia ja tulevia populaatioita vaarannetaan.*

IX. Ounasjoen valuma-alueella ei ole muita operoinnissa olevia kaivoksia kuin Kittilän kultakaivos. Yhteisvaikutuksia on näin tarkateltu ympäristölupahakemuksessa lähinnä hajakuormittajien, kuten maa- ja metsätalous, suhteen. Mikäli uusia kaivoksia aikanaan perustetaan pitää ko. toimijan arvioida päästöjensä yhteisvaikutukset suhteessa vastaanottavan vesistön muuhun piste- ja hajakuormitukseen.

10. *Jätevesien purkupisteen vaikutuksia vaelluskaloihin ei ole selvitetty riittävästi (ks. Luonnonvarakeskuksen lausunto YVA:an). Purkupiste voi muodostaa vaellusesteen kaloille ja siten vaarantaa koko Loukisen valuma-alueen vaelluskannat. Purkuputken vaikutuksista vaelluskaloihin tulisi selvittää tutkimuksilla, joissa testataan kaivoksen purkuvesien haittavaikutuksia alueen kaloihin (taimen, harjus, ahven, made sekä lohi mahdollisena paluulajina); niiden terveyteen, lisääntymiseen ja vaelluskäyttäytymiseen. Myös purkupisteen rakennevaihtoehtoista (esim. pistemäinen purkupaikka vs. diffuusioputki vs. laimenemis-/sekoittumiskanava) tulisi saada näkemykset vaelluskalojen käyttäytymiseen perehtyneiltä tutkijoilta ja muilta asiantuntijoilta.*

- X. Lapin ELY-keskus on todennut Kittilän kaivoksen tuotantovaiheen tarkkailusuunnitelmaa koskevassa päätöksessään (LAPELY/2302/2015), että tarkkailuohjelman kalataloustarkkailussa on riittävästi esitetty ne toimenpiteet, joilla voidaan arvioida myös kalojen käyttäytymistä ja selviytymistä. Istutettavat kalalajit ovat rasvaevä ja värimerkattuja ja sähkökoekalastusten yhteydessä saaduista näytekalosta voidaan erottaa luonnossa syntyneet kalat ja istutetut kalat. Tällöin voidaan arvioida kalojen esiintymissuhteissa ja tiheyksissä tapahtuneita muutoksia ja selvittää tarkemmin niihin mahdollisesti johtavia syitä.

Lisäksi jo ennestään tiedetään (Kemijoen vesistön muut kalataloustarkkailut ja selvitykset), että jokivesistöissä kalat vaeltavat jonkin verran eri jokialueiden välillä. Esim. Ounasjoella harjuksella tehtyjen carlin-merkintöjen mukaan harjus on kuitenkin hyvin paikallinen kala, eikä vaella synnyinsijoiltaan paljoakaan. Samoin paikalliset purotaimenkannat ovat hyvin paikallisia ja vaellukset vähäisiä. Mutta etenkin kevättulvien aikaan esim. Ounasjoesta voi nousta isompiakin taimenia (ns. jokitaimenia) sivujokiin, mutta määrät ovat pieniä. Lapin ELY-keskus ei näin nähnyt erillistä tarvetta kalojen vaellusten seurannan järjestämiseksi, koska asiaa voidaan arvioida niillä menetelmillä, mitä kalataloustarkkailussa on esitetty ja mitä kalojen vaelluksista on jo tiedossa. Kalataloustarkkailun arvioidaan näin antavan riittävän kuvan kalojen nousukäyttäytymisestä myös uuden vesien siirtolinjan valmistuttua.

Kalatalousasiantuntija-arvion (Pöyry Finland Oy) mukaan vesistövaikutusten arvioinnissa esitetyt pitoisuustasot eivät ole kaloille haitallisia eivätkä muodosta vaellusestettä Loukiseen. Loukisen alaosalle sijoitettava reikäputki ei muodosta estettä vaelluskalojen mahdolliselle kululle Loukisen yläosalle. Purkuputken mitoitusvirtaama (1500 m³/s) on Loukisen keskivirtaamasta (17 m³/s) 2,5 % ja vastaavasti alivirtaamasta (9 m³/s) 4,6 %. Virtaaman muutos on jokivirtaamaan nähden vähäinen, eikä se muodosta kaloille teknistä estettä purkukohteen ylittämiseen.

11. *Purkuputken sekä ravinne- ja metallipäästöjen vaikutukset Ounasjoen lohen palautusmahdollisuuksiin on arvioitava perusteellisesti. Ympäristövaikutusten arvioinneissa ja Natura-arvioinneissa vain taimenen lisääntymistulosta on arvioitu. Jos lohi saataisiin palautettua Ounasjokeen, sillä olisi erittäin suuri positiivinen vaikutus sekä paikallisille asukkaille, että koko Kittilän alueen kesämatkailulle. Jos kaivoksen purkuputkihanke esitetyn kaltaisena vaarantaa lohen palautusmahdollisuuden Ounasjokeen, ei sitä voi pitää hyväksyttävänä. Siksi päästöjen ja kuormituksen vaikutukset lohen vaellusnousuun, lisääntymiseen ja poikasten selviämiseen on selvitettävä erikseen.*

- XI. Hakija haluaa täsmentää, että myös tämä kysymys liittyy ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaiseen lupamenettelyyn ja asiaa on käsitelty tarkemmin ympäristölupahakemuksessa. Lohen ylisiirtojen onnistumiseen liittyviä sähkökoekalastuksia on tehty kesällä 2015 Loukisen alapuolisella Ounasjoella yhteensä 41 kohteessa (Marttila ym., 2015). Kohteiden koskikalasto oli pääasiassa simppeä ja mutua. Lohikaloista saatiin pienin tiheyksin lohta, taimenta ja harjusta sekä

muista kalalajeista lisäksi satunnaisesti ahventa ja madetta. Lohen kesänvanhoja poikasia saatiin pienin tiheyksin kahdelta kohteelta, joten siirtoistutetut lohet olivat lisääntyneet joella vähäisessä määrin. Vanhempia lohenpoikasia ei saaliiksi saatu. Taimenenpoikasia saatiin samoin kahdelta kohteelta, molemmilta kuitenkin vain yksi yksilö. Kesänvanhoja poikasia ei saaliiksi saatu, joten taimenen lisääntyminen joella on varsin vähäistä. Harjusta saatiin vain yksi kesänvanha yksilö, mikä ei vastanne todellista poikastuotannon tilannetta, sillä harjuskanta on Ounasjoessa varsin hyvä.

Kuten edellä olevissa vastauksissa (kohdat VIII ja X) nähdään jäävät vesistövaikutukset niin pieniksi myös Loukisessa, ettei niiden arvioida muuttavan kalojen vaelluskäyttäytymistä. Huomioitavaa myös on, että lohikalojen luontainen nousu merestä Ounasjokeen on ollut vuosikymmeniä ja on edelleen estynyt Kemijoen pääuoman vesivoimaloiden johdosta. Voimaloissa ei Isohaaraa lukuun ottamatta ole kalateitä. Lisäksi Lapin ELY-keskus on todennut Kittilän kaivoksen tuotantovaiheen tarkkailusuunnitelmaa koskevassa päätöksessään (LAPELY/2302/2015), että tarkkailuohjelman kalataloustarkkailussa on riittävästi esitetty ne toimenpiteet, joilla voidaan arvioida myös kalojen käyttäytymistä ja selviytymistä.

12. Loukisen alaosa ja Ounasjoki Loukisen suun ylä- ja alapuolelta pitäisi lisätä jo ennen mahdollisen purkupuutken rakentamista vesistötarkkailun piiriin vesikemian, piilevien, pohjaeläinten, vesikasvillisuuden sekä kalaston osalta.

XII. Velvoitetarkkailuohjelmaan on lisätty tarkkailupisteitä Loukisen alaosalta sekä Ounasjokeen Loukisen suun alapuolelle. Valvova viranomainen LAP-ELY on hyväksynyt tarkkailuohjelman päätöksessään (LAPELY/2302/2015). Ounasjoen tilaa tarkkaillaan lisäksi Ounasjoen yhteistarkkailuohjelman mukaisesti. Virtavesien tilaluokittelussa biologisina indikaattoreina ovat piilevät, pohjaeläimet sekä kalasto. Vesikasvitarkkailua ei näin ole sisällytetty Kittilän kaivoksen velvoitetarkkailuohjelmaan.

13. Jätevesipäästöjen lisääntyessä ja päästöjen siirtyessä Loukisen alaosaan ja Ounasjokeen myös Ounasjoen kalastus- ja jakokunnat sekä muut vesialueiden käyttäjät olisi otettava mukaan kaivoksen yhteistyöryhmän toimintaan ja ympäristövaikutusten arviointiin ja niiden ehkäisytoimien suunnitteluun.

XIII. Osa Ounasjoen kalastus- ja jakokunnista on listattu putkilinjaa käsittelevän ympäristölupamenettelyn asianosaisiin, joten heillä on mahdollisuus antaa mielipiteensä hakemuksesta lupamenettelyn aikana. Yhtiö tulee myös tarkastelemaan tarvetta yhteistyöryhmän kokoonpanomuutoksiin lupamenettelyjen ja erityisesti putkilinjan rakentamisen edetessä.

14. Pintavesien päätyminen maanalaiseen kaivokseen pitäisi selvittää tarkemmin, erityisesti maanalaisen kaivoksen laajentuessa.

XIV. Pintavesien päätymistä maanalaiseen kaivokseen on selvitetty kuivatusvesiselvityksen yhteydessä. Lupahakemuksessa esitetty arvio perustuu isotooppinäytteenoton tuloksiin. Huomioitavaa myös on, että arvio antaa niin sanotun pahimman tilanteen kuivatusvaikutuksen Seurujokeen. Maksimaalinen kuivatusvaikutus pudottaisi joen keskivirtaaman tasolle 3,30 m³/s tasolta 3,45 m³/s (vuoden 2016 keskim. virtaama). Tarkempi kuvaus vaikutuksista on esitetty ympäristölupahakemuksessa.

15. Purkuputken jättäminen paikoilleen käytön loputtua ei ole kestävä ratkaisu, vaan purkuputki pitää poistaa kaivoksen sulkemisen yhteydessä.

XV. Kaivoksen nykyisen tuotantosuunnitelman mukainen elinikä on vuoteen 2034 saakka. Kaivoksen sulkeminen ei näin ole ajankohtaista vielä lähivuosina. Putken osalta sulkemissuunnitelmaa tullaan päivittämään kaivostoimintojen jatkuessa useaan eri otteeseen. Putken osalta sulkemissuunnittelussa on ollut ajatuksena se, että minimoidaan sulkemisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset putken käytöstä poiston jälkeen. Mikäli putki jätetään sijoilleen, putkilinjan luontoarvoille koituu haitallisia vaikutuksia ainoastaan putken rakentamisvaiheessa.

16. Pintavalutuskentät esitetään poistettavan käytöstä purkuputken käyttöönoton yhteydessä. Pintavalutuskenttien käytöstä poiston jälkeisistä päästöistä ei ole esitetty arviota, eikä pintavalutuskenttien ennallistamissuunnitelmaa ole esitetty. Ne on esitettävä ennen purkuputken lupapäätöksiä.

XVI. Pintavalutuskentät on aikanaan otettu käyttöön Kittilän kaivoksen passiivisiksi vesiensuojeluratkaisuuksi. Kenttien turpeeseen pidättyneet haitta-aineet osoittavat kenttien toimineen, kuten on alunperin suunniteltukin. Suoalueille pidättyneet haitta-aineet voivat luonnollisesti huuhtoutua suoalueilta Seurujokeen ajan saatossa. Huomioitavaa kuitenkin on, että huuhtoutuminen on voimakkaan riippuvainen hydrologiasta, eli mahdollista haitta-aineiden huuhtoutumista tapahtuu pääosin lumen ja jään sulamiskautena keväällä sekä runsaampien sateiden aikaan kesäisin ja erityisesti syksyisin.

Huuhtoutumista tapahtuu näin vuodenaikoina, jolloin myös vastaanottavan vesistön eli Seurujoen virtaama on normaalia suurempi. Huutoutumisen haittavaikutukset jäävät näin pieniksi Seurujoessa. Kuormitus tulee myös olemaan huomattavasti pienempää kuin nykyisin, jolloin Surujokeen puretaan käsiteltyjä jätevesiä kaivokselta noin 5 Mm³ vuodessa.

17. Purkuputken lieventävä vaikutus Seurujokeen on ehkä yliarvioitu. Pintavalutuskentät tulevat tulevaisuudessa vapauttamaan ravinteita ja haitta-aineita. Kaivoksen toimintojen ja rikastushiekka-altaiden suotovesien valuma ja etenkin pölylaskeuma saattavat erityisesti NP4-altaan valmistuttua lisääntyä ja kuormittaa Seurujokea.

XVII. Rikastushiekka-altaiden suotovedet kerätään altaita kiertäviin suoto-ojiin ja pumpataan takaisin altaisiin. NP4-altaan pölyämisen vaikutuksia Seurujoen vedenlaatuun arvioitiin NP4-allasta käsittelevässä ympäristönsuojelulain mukaisessa lupahakemuksessa. Pölyämisen vaikutukset Seurujoen vedenlaatuun todettiin arviossa merkityksettömiksi. Pintavalutuskentille pidäntyneiden haitta-aineiden huuhtoutumista käsiteltiin edellisessä vastauksessa (kts. Kohta XVI).

Terveys-, turvallisuus- ja ympäristöpäällikkö

Jaakko Saukkoriipi

Hakijan yhteyshenkilö

Terveys-, turvallisuus- ja ympäristöpäällikkö Jaakko Saukkoriipi
jaakko.saukkoriipi@agnicoeagle.com , puh. +358 50 439 0122

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. **Valitusaika päättyy 7.5.2018.**

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00 – 16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 250 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Isokatu 4, 3 krs, 90100 Oulu

Postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

Puhelin: Puhelin: 029 56 42800

Faksi: Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi

Sähköpostia lähetettäessä (at)-merkintä korvataan @-merkillä.